Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 47 (1291) ГОД XXV БЕЛАСТОК 23 ЛІСТАПАДА 1980 г. ЦАНА 2 зл.

* * *

Ужо не раз
Смерць асуджалі на выгнанне
За рубяжы Зямлі.

Ды пра саўдзельнікаў яе,
Знаць, забывалі:
Такіх, як Прагнасць,
Што ў вечнай змове з ёю,
Такіх, як Ліха,
Што з Прагнасцю ў хаўрусе,
Такіх, як Страх,
Што верна Ліху служыць,
Такіх, як Абыякавасць,
Што патурае Страху.

Сягоння зноў, чуваць, яна
Рыхтуецца на парашуце
Атамнага ўзрыву
Прызямліцца.

А вы пытаеце,
Чаму
Я ў звон набатны
Б'ю...

Максім Танк

На роднай зямлі. *У Звярынецкім парку ў Беластоку. Фота М. Шаховіча.*

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

Гэтых двух свабодных дзён у пачатку лістапада асабліва нецярпліва чакала мая Палашка. У нашай традыцыі няма такога свята, спецыяльна прысвечанага памершым. Гэта зусім не абазначае, што мы абыякава адносімся да сваіх продкаў, да ўсіх блізкіх і далёкіх нам людзей, якія раней за нас закончылі сваё блуканне па Зямлі. Адны ў нас ходзяць на могілкі на Тройцу, іншыя на Пасху, або на Провады, ці на Пяценку. Аднаго дня ў нас няма. І таму я цешуся, што ўсё шырэй укараняецца ў нашай традыцыі польскі звычай памінання памершых на пераломе кастрычніка і лістапада, калі канчаецца праца ў полі, калі ў нас больш свабоднага часу і людзі могуць задумацца над сэнсам свайго жыцця, неяк крыху з боку паглядзець на свае штодзённыя справы, імкненні, змаганні, радасці і злосці. І могуць падумаць: што яны варты, чым добрым калісьці памянуць нас іншыя?

Дальбог, добры гэта звычай і патрэбны ён перш за ўсё жывым, а не пакойным.

У нашай сям'і так склалася, што толькі мае і Палашчыны бацькі ляжаць на нашым вясковым могільніку, і яшчэ першае нашае дзіця, дачушка Вера, якая ва ўзросце шасці годзікаў памерла ад запалення мазгоў. Але дзеці наказалі, што прыедуць, і Палашка рыхтавалася на гэтую сустрэчу.

А калі ўжо хата запоўнілася прадстаўнікамі аж трох пакаленняў нашага роду, калі ўсе мы размясціліся за супольным сталом, накрытым снежнабелым абрусам і ад кухні запахла тлустай, варанай на бараніне, капустай, здалося мне, што я памаладзеў на дзесяць гадоў. Ну, вядома, не абыйшлося і без кілішка. Гэта перш за ўсё, каб разагрэцца, бо мы моцна памерзлі, ходзячы па вясковым могільніку. Асабліва ўнукі замучылі мяне сваімі пытаннямі, дзе хто пахаваны і ад чаго ён памёр. Крыху даўжэй пастаяў я з імі пры групе чатырох пастарэлых ужо, старамодных крыжоў. Там пахаваны сяляне з нашай вёскі, якіх гітлераўцы вясною 1943 года спалілі жыўцом у Юльянавай

Я ВАМ — ВЫ МНЕ

хаце. Ядвіся, дачка майго сына, і Міхаська, сын маёй дачкі, супольна на кожнай магілцы запалілі каляровыя лампадкі, і мы пайшлі далей...

Вяртаючыся дамоў, я папрасіў зяця, каб спыніў свой „Фіят“ на ўскраіне лесу за нашай вёскай. Там зімою 1947 года, якраз перад першымі выбарамі ў Сейм, лясныя бандыты расстралялі майго сябру і таварыша. І цяпер, калі па праву старшынства прыпаў мне першы тост, я таксама ўспомніў і яго.

— І каб шчасліва праз год ізноў спаткацца! — дакінула мая Палашка.

— А дзе ж нам будзе лепш, як у мамы, — сказала дачка мая Лідка, якая па-гарадскому чамусьці Люцынай завецца. — Урэшце тут можна, — гаварыла яна, — хаця на адзін дзень забыць аб чэргах за мясам, за цукрам і за ўсім іншым.

Я падумаў, што гэта не зусім праўда, бо і нам, мо яшчэ болей, надакучылі гэтыя „калейкі“, ды не толькі ў крамах, але апярэдзіла мяне Палашка, якая ганарыста заявіла:

— Дзякуй Богу, у чарзе за мясам мы пакуль што не стаім, ды яшчэ для вас усякай-усячыны крыху падрыхтавалі.

— Бабульчыны каўбаскі найлепшыя! — дарвалася да голасу Ядвіся.

— І шынка, якую дзядуля ў бочцы вэндзіць! — дакінуў Міхаська.

Прыемнае пачуццё расплылося па сэрцы. Аднак — ці толькі з-за шынкі і каўбаскі яны нас паважаюць? Ці ў галовах гэтых падлёткаў, якія ўжо зараз шчабечуць з намі выключна па-польску, астанецца яшчэ штосьці з нашых нацыянальных традыцый? Ці тады, калі яны стануць ужо сталымі людзьмі і абзавядуцца сваімі сем'ямі, а нас не будзе на свеце і не будзе нашых шынак і каўбас, — ці тады захочуць яны прыехаць у гэтыя родныя для нас старонкі, каб паслухаць хоць спеўную вясковую беларускую мову, каб падумаць аб сваіх карэннях, аб тых далёкіх і блізкіх, косці якіх раскінуты на вясковых могільніках, карпатлівая праца якіх склалася на новае жыццё гэтых жэўжыкаў, такіх, як мая Ядвіся, як мой Міхаська, як усе іншыя Марцінкі, Элькі...

— Чаго тата ад іх хоча? — заявіў

(Працяг на стар. 4)

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Волька Выганоўская

Гэта невялікае сяльцо ў якіх 18 кіламетрах на поўдзень ад Бельска. Дарогі туды — звычайныя жвіроўкі, дзе-ніdзе выбоістыя, дзе-нідзе бугрыстыя, затое навокал — разнаквецце палеткаў, утыцканых па межах грушамі-дзічкамі ды кудлатымі бярозкамі і сасонкамі на пагорках. І ўсюды цішыня такая, падляшская, спрадвечная...

Захаваліся тут выразныя сляды колішняга, яшчэ з часоў росквіту паншчыны, паселішча: прасторнае „дворышча“, насупраць яго, на пагорку — царква, прыгонная вёска-вуліцоўка коціцца ўніз да безыменнай рачулкі, якую калісьці загацілі грэбляю ў ставок і пры ёй пераглядаўся ў вадзе аднакалёсны млын, а на скрыжаванні дарог усеўладна панавала, відаць, карчма. Шчыльна замкнуты ў самым сабе свет, дзе цэлымі стагоддзямі амаль нічога не змянялася, толькі з'яўляліся новыя ўладальнікі ды павялічваліся абавязкі паншчынных сялян у карысць двара. Першым, вядомым з пісьмовых помнікаў (пад 1560 годам) панам тут быў Іван Выганоўскі і ад яго прозвішча пайшлася цяперашняя назва сяла. „Пасадзіў“ ён вёску не на „сырым корані“, але на даўно абжытай зямлі: у трох кіламетрах на захад ад яе, на беразе рэчкі Нурэц, ва ўрочышчы „Замэк“ знаходзіцца вялікае гарадзішча (папярочнікам у 80 м), якое археолагі адносяць на X стагоддзе або і на ранейшы час. У канцы трыццатых гадоў пры закладванні падмуркаў пад новую царкву таксама трапляліся пахаванні, якія могуць адносіцца да сярэднявечча. Гэта дазваляе меркаваць, што тутэйшыя ваколіцы ў IX-XII стагоддзях былі густа заселены ўсходнеславянскім насельніцтвам, і цяперашняя царква ў Вольцы працягвае, мабыць, традыцыю існаваўшага ў тыя далёкія часы ў гэтых ваколіцах (у самой крэпасці, пасля якой засталося гарадзішча „Замак“, або ў пасадзе каля яе) праваслаўнага храма. Вядома, што XIII-XIV стагоддзі былі для нашага рэгіёна надзвычай непрыхільныя. Няспынныя руска-польска-яцвяжска-літоўскія войны разыгрываліся на тэрыторыі паміж Бугам і Нёманам. Аграмадная татарская арда Бурундая, зніштожыўшы ў 1258-59 гадах Літву і Яцвягію, адтуль „проидоша ко Дорогычину“, як піша аўтар Іпацьеўскага летапісу. Урэшце XIV стагоддзе і аж да Грунвальдскай бітвы тут агнём і мячом спустошвалі ўсё нашэсці-„райзы“ крыжакоў. Няйнакш, было што здабываць і рабаваць, бо ў пустыню ці пушчу ніхто нашэсцем не ходзіць. Але падляшук — чалавек учэпісты, непадатлівы, ён перажыў усе нягоды і да нашых дзён захаваў уласную традыцыю, родную гаворку і... сваю існасць.

Царква ў Вольцы Выганоўскай спрадвечна з'яўляецца захавальніцай нацыянальных традыцый і мастацкіх каштоўнасцей. Выдатны знаўца гісторыі царквы на Падляшшы а. мгр Р. Сасна ў сваёй манаграфіі пра воленскі прыход (за доступ да яе рукапісу сардэчна дзякую аўтару) прыводзіць значны ўрывак запісу, які пакінула генеральная візітацыя гэтага храма ў 1727 г. Мне асабліва хочацца звярнуць увагу на тое месца ў ім, дзе гаворыцца аб прадметах унутранага дэкору царквы: „...Ołtarz snycerskiej sztuki u wszystkich porządny... Deisus z Apostołami nowy moskiewski... Namiestnych obrazów godnych trzy carskie drzwi staroświeckie... Ołtarz wielki na zrębie... obraz Najświętszej Matki z Panem Jezusem, cudowny, miary niby półtorałokciowej w ramkach snycerskich delikatnych... obrazów dwa wielkich Salwatore i św. Antoniego moskiewskich...”

Гэта ўсяго толькі частка абсталявання храма ў XVIII стагоддзі, яно значна ўзбагацілася творамі царкоўнага мастацтва ў пазнейшыя часы з ахвяраванняў розных людзей, сярод якіх відаць прозвішча шматгадовага тутэйшага уніяцкага свяшчэнніка Кірыла Баброўскага.

Але не толькі такімі каштоўнасцямі трывала ўпісалася ў нашу гісторыю воленская царква. Якраз род гэтых жа Баброўскіх займае ў ёй важкае месца. Яго пачынальнік К. Баброўскі паходзіў з дробных беларускіх баяраў з былой Драгічынскай зямлі, нарадзіўся ў 1738 г. вучыўся ў Кляшчэлях, Брэсце і Кіеве, у 1780 г. быў назначаны настаяцелем воленскай царквы і пражыў тут аж да смерці ў 1824 г. Пра яго сына Міхала (8.II.1784 — 21.9.1848) у Беларускай Савецкай Энцыклапедыі чытаем наступнае: „... беларускі славіст і арыенталіст. Доктар тэалогіі (1823). Член Археалагічнай акадэміі ў Рыме, парыжскага і лонданскага азіяцкіх таварыстваў, камітэта (у Далмацыі) па выпрацоўцы харвацкага правапісу... Скончыў Віленскі універсітэт (1812). У 1817 — 22 вы-

(Працяг на стар. 4)

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

KONKURS „KONTAKTÓW”

PAMIĘTNIK NASTOLATKA

Redakcja „Kontaktów”, łomżyńskiego tygodnika społecznego oraz Młodzieżowa Agencja Wydawnicza zapraszają wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych oraz ich pracujących rówieśników do udziału w ogólnopolskim konkursie na „Pamiętnik nastolatka”.

Nikt lepiej od Was samych nie potrafi ukazać Waszych przeżyć, rozterek, przemyśleń, marzeń i niepokojów, burzy myśli i uczuć czasu dorastania; bo też nikt oprócz Was nie ma takiej świeżości odczuć i sądów. „Pamiętnik nastolatka” umożliwi Wam wypowiedzenie się pełnym głosem o sprawach szkoły, organizacji młodzieżowej, rodziny, o przyjaźni, miłości, o Waszym miejscu wśród ludzi, osobistych powodzeniach i porażkach.

Nie narzucamy Wam tematu ani objętości wypowiedzi. Piszcie, jak potraficie, byle szczerze i odważnie, tak jak pisze się pamiętnik dla siebie. My gwarantujemy Wam — jeśli takie będzie Wasze życzenie — nieujawnienie nazwisk i adresów.

Na konkurs możecie nadsyłać również wcześniej pisane pamiętniki, dzienniki, notatki, korespondencje (do mojego chłopaka, do mojej dziewczyny) i uwagi o prawdzie szkoły i prawdzie życia, sposobie widzenia świata, kraju, regionu.

W konkursie weźmie udział każdy, kto do końca bieżącego roku nadeśle pod adresem redakcji („Kontakty”, ul. Sadowa 10, 18-400 Łomża) napisany czytelnie „Pamiętnik nastolatka”.

Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi w styczniu 1981 r., a zwycięzcom zostaną przyznane nagrody:

I — magnetofon kasetowy
II — rower — składak
III — radioodbiornik turystyczny

oraz pięć wyróżnień (sprzęt sportowy). Wśród pozostałych uczestników rozlosujemy sto upominków-niespodzianek. Druk prac (premiowanych honorariami) zaczniemy przed rozstrzygnięciem konkursu.

КАЛЯНДАР

160 гадоў назад
28.11.1820 нар. Ф. Энгельс, мысліцель і рэвалюцыянер, стваральнік у садружнасці з К. Марксам вучэння марксізму.

125 гадоў назад
26.11.1855 пам. А. Міцкевіч, найвялікшы польскі паэт.

105 гадоў назад
24.11.1875 нар. К. Дунікоўскі, польскі скульптар.

100 гадоў назад
28.11.1880 нар. А. Блок, рускі паэт.

55 гадоў назад
26.11.1925 нар. Ю. Семяняка, беларускі савецкі кампазітар.

50 гадоў назад
26.11.1930 нар. У. Караткевіч, беларускі савецкі пісьменнік.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca: RSW „Prasa-Książka-Ruch” Kombinat Wydawniczo-Kolportażowy w Białymstoku. Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku.

Ogłoszenia przyjmuje: Biuro Reklam i Ogłoszeń ul. Wesołowskiego 1, 15-950 Białystok, tel. 232-41 w. 278, oraz wszystkie biura ogłoszeń RSW „Prasa-Książka-Ruch” na terenie całego kraju. Za treść ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności. Prenumeratę przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał, I półrocze i na cały rok następny; do dnia 10 poprzedzającego okres prenumeraty na pozostałe okresy roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartalna 26 zł, półroczna 52 zł, roczna 104 zł. Jednostki gospodarki uspołecznionej, organizacje społeczne zamawiają prenumeratę w miejscowych Oddziałach RSW „Prasa-Książka-Ruch”, w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów, w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie, nr 1153-201045-139-11; prenumerata ta jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

„Niwa” — PLISSN-0546-1960. Nr indeksu 36971.
Zam. 1786. Nakład 7.800 I-3.

Замежныя студэнты на гасціне ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. *Фота Э. Трыгубовіча.*

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БЕЛАРУСІ

НА СТЫПЕНДЫЯХ САЮЗА САВЕЦКІХ ТАВАРЫСТВАЎ ДРУЖБЫ

Больш за 3300 хлопцаў і дзяўчат з 90 краін свету вучацца ў вышэйшых і сярэдніх школах Беларусі. Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі ўвесь час дбае пра сваіх падапечных — студэнтаў-стыпендыстаў. Традыцыйнымі сталі іх спатканні, размовы з дзяржаўнымі дзеячамі, ветэранамі вайны і працы, перадавікамі вытворчасці, артыстамі, мастакамі, пісьменнікамі. Яны актыўна ўдзельнічаюць у розных мерапрыемствах, прысвечаных падзеям міжнароднага жыцця: Дню Афрыкі, Дню гарадоў-пабрацімаў, Дню правоў чалавека, знамянальным і юбілейным датам замежных краін.

У інстытутах і тэхнікумах замежныя студэнты вучацца разам з савецкай моладдзю. Ніякай розніцы паміж імі няма. Толькі стыпендыя з Саюза таварыстваў дружбы ў два разы большая. Асабліва ўважлівы да гэтай моладзі выкладчыкі. Яны не шкадуюць працы і сілаў, каб даць сваім слухачам глыбокія веды, падрыхтаваць іх на дасканалых спецыялістаў у розных тэхнічных навуках, фізіцы, эканоміцы, медыцыне, філалогіі. Вялікай папулярнасцю ў моладзі карыстаецца найбольшая вышэйшая тэхнічная школа рэспублікі — Беларускі політэхнічны інстытут. З усяго ліку стыпендыстаў Саюза таварыстваў дружбы тут вучыцца сорак чалавек. Многія з іх слухаюць лекцыі проста на заводах: выкладчыкі і студэнты політэхнічнага інстытута актыўна супрацоўнічаюць з канструктарамі і інжынерамі мінскіх трактарнага і аўтамабільнага заводаў. На гэтых прадпрыемствах створаны кафедры, заняткі на якіх вядуць лепшыя спецыялісты беларускай аўтамабільнай і трактарнай прамысловасці. Таксама кожны з замежных студэнтаў можа прыняць удзел у навуковай працы. Іх рыхтуюць з улікам мясцовых умоваў будучай працы.

Моладзі з іншых краін створаны дасканалыя ўмовы для адпачынку. Яна наведвае тэатры, музеі, выстаўкі. У зімовыя і летнія канікулы вандруе па рэспубліцы, наведвае вялікія гарады краіны. Гэта дапамагае ёй глыбей пазнаёміцца з гісторыяй, культурай савецкага народа, яго дасягненнямі. Усе святы замежныя студэнты праводзяць разам са сваімі беларускімі сябрамі. Ім спадабаліся вечары адпачынку — з конкурсамі, віктарынамі, музыкай і танцамі. У самых маляўнічых мясцовасцях Беларусі знаходзяцца студэнцкія дамы адпачынку. У іх заўсёды можна спаткаць нашых замежных сяброў, яны адпачываюць тут бясплатна. У часе летніх канікул многа іх едзе ў будаўнічыя студэнцкія атрады, там праца спалучана з рознымі формамі адпачынку, высокія заробкі.

Веды высокага класа і практычныя ўменні, якія яны атрымаюць у вышэйшых і сярэдніх школах Беларусі, дадуць ім магчымасць плённа працаваць, прыносіць карысць сваім народам. Разам з дыпломамі стыпендыяты Саюза таварыстваў дружбы завязуць на радзіму добрую памяць пра сваіх настаўнікаў, сяброў, прыязнасць і гасціннасць беларускага народа.

Наталля Булдык

КОНКУРС ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

Прыемна нам паведаміць усім чытачам, што вясной будучага года зноў адбудзецца конкурс беларускай песні для школьнікаў.

Конкурс гэты, які даўно ўжо стаў традыцыяй у нашым асяроддзі, павінен зацікавіць вучняў і настаўнікаў пачатковых і сярэдніх школ усюды там, дзе любяць і спяваюць беларускія песні. І не толькі ў тых школах, дзе вывучаецца беларуская мова. У конкурсе могуць удзельнічаць усе ахвотныя.

Галоўнае ў гэтым конкурсе наступнае:
— падабраць адпаведную да голасу і ўзросту ўдзельніка беларускую песню — сучасную ці фальклорную;
— апрацаваць яе з музычнага боку так, каб мела добрае гучанне;
— папрацаваць над выразным і правільным вымаўленнем;
— прадумаць і задбаць пра выгляд і касцюм удзельніка.

Неабходным, падставовым элементам у кожным песенным конкурсе з'яўляецца добры голас спевака.

Кожны ўдзельнік павінен падрыхтаваць дзве песні. Нельга паўтараць песню, якую гэты ж удзельнік спяваў на мінулагоднім конкурсе. Камісія асабліва прыхільным вокам глядзіць на зусім новыя песні, якія яшчэ не спяваліся на конкурсах беларускай песні.

Першая ступень конкурсу — школьныя агляды. Яны павінны быць закончаны да 15 сакавіка 1981 года. Другая ступень — гмінныя агляды — да 20 красавіка. Цэнтральны конкурс беларускай песні для школьнікаў адбудзецца ў маі 1981 года.

Да гэтага часу пераможцамі ў конкурсе беларускай песні для школьнікаў былі вучні школ у Бельску, Гайнаўцы, Беластоку, Гарадку, Вейках, Кленіках, Трасцянцы, Орлі, Чыжах, Старакорніне, Рыбалах, Дубічах Царкоўных, Малінніках, Курашаве, Ляўкове, Плёсках, Пашкоўшчыне, Пасынках, Паўночным Востраве, Вілінаве і Лубіне Касцельным.

Запрашаем усіх, хто любіць і ўмее спяваць, спрабаваць сваіх сіл і ў гэтым конкурсе.

Жадаем добрага старту!

(яч)

Несмяротны вобраз ● Аляксей Сельвясюк ● Хто вар'ят ● Шукаючы долі ● Аж галава трашчыць ● Кароткае шчасце ● Чым хварэе правадыр ● З расказаў дзеда Раманчука ● Легенды нашай зямлі ● Весткі з Бельска, Чыжоў, Старога Ляўкова, Супраслі, Гайнаўкі, Тафілаўцаў, Дубіч Царкоўных ● Чорны дзень Маланкі ● Цыган у новым доме ● Песня „Tylko ciebie mi brak".

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 23 XI — 6.20 TTR. Upr. rośl. s. III. 6.50 Hod. zwierz. s. III. 7.20 Nasze spotkania. 7.40 Emerytury dla rolników. 7.50 Now. w domu i zagr. 8.20 Telewizjada. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek oraz „Niedźwiedź pana Adamsa”. 10.20 Antena. 10.50 Rep. film. 11.15 Piotr Czajkowski — IV Symfonia op. 36. 12.00 I liga piłki nożnej. Stal Mielec — Śląsk Wrocław. 12.55 Dziennik. 13.15 Gdy się powiedziało A...” 13.45 Dla dzieci: Czarodziejska Lampa Aladyna — wid. teatr. 14.45 Z kamerą wśród zwierząt. 15.25 Koncert Życzeń. 16.10 Los. Dużego Lot. 16.25 Piórkiem i węglem. 16.50 Tele-Echo”. 17.50 Puchar Interwizji w gimn. art. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.10 Henryk IV — król Francji (3). 21.10 Sportowa niedziela. 21.40 Z muzyką przez lata.

Poniedziałek 24 XI — 13.30 RTSŚ, TTR — J. pol. s. I. 14.00 — Chem. s. I. 15.20 NURT — Psych. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.20 Klinika zdrowego człowieka. 17.45 Arsene Lupin — odc. pt. Tajemnica iglicy. 18.40 Rolnicze rozmowy. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.10 Teatr Tel. J. Słowacki — Kordian. 21.55 Horyzont. 22.25 Dziennik. 22.40 Śledztwo zostało wznowione — cz. II.

Wtorek 25 XI — 6.00 RTSŚ, TTR — J. pol. s. I. 6.30 Chem. s. I. 9.55 Pr. dla kl. I—III. Czerwone, żółte, ziel. 12.50 I—II lic. Rodzina współcz. 13.30 RtSŚ. TTR — J. pol. s. III. 14.00 Wskaz. met. s. III. Biol. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Klub Seniora. 16.55 Studio Młodych. 17.35 Królik Bugs przedst. 17.55 Interstudio. 18.40 Polska Kronika Filmowa. 18.50 Dobranoc. 19.00 Skarbiec. 19.30 Dziennik. 20.10 Syberia — cz. III — dramat hist. 21.40 Czy możemy się wyżywić. 22.10 Dziennik. 22.25 Dwa dni w Łusławicach.

Środa 26 XI — 6.00 RTSŚ, TTR — J. pol. s. III. 6.30 Wskaz. met. s. III. Biol. 9.00 Dla szkół: Chem. kl. VII. 9.55 Fiz. kl. VII. 11.55 Fiz. kl. VIII. 13.30 RTSŚ, TTR — Mat. s. I. 14.00 RTSŚ, TTR — Biol. s. I. 15.20 NURT — Mat. cz. I. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Michałki. 16.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.20 Tele gol. 17.45 Losowanie Express i Małego Lot. 17.55 Klub dobrej książki. 18.20 Turystyka i wyp. 18.50 Dobranoc. 19.00 Camerata. 19.30 Dziennik. 20.10 Prawdzie w oczy — pol. film społ.-obycz. 21.45 Proscenium. 22.30 Dziennik. 22.45 Zacznijmy od Mony Lizy.

Czwartek 27 XI — 6.00 RTSŚ, TTR — Mat. s. I. 6.30 Biol. s. I. 9.00 Dla szkół: Hist. kl. VI. 9.55 J. pol. kl. VII. 11.55 Nauka o czł. kl. VIII. 13.30 RTSŚ, TTR — Hist. s. III. 14.00 Biol. s. III. 15.20 Pr. dnia. 15.25 Decyzje piętnastolatków. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC. 17.30 Magazyn motor. 17.55 Telewizja Młodych. 18.20 Magazyn Lotniczy. 18.50 Dobranoc. 19.00 Sonda. 19.30 Dziennik. 20.10 Powrót Świętego, odc. pt. Łańcuch śmierci. 21.00 Pegaz. 21.50 Dwie strony medalu. 22.20 Dziennik. 22.35 Opowieści wawelskie.

Piątek 28 XI — 6.00 RTSŚ, TTR — Hist. s. III. 6.30 Biol. s. III. 9.00 Dla szkół: Geogr. kl. V. 9.55 kl. IV. 11.00 Wych. ob. kl. VII. 13.30 TTR. Upr. rośl. s. I. 14.00 Hod. zwierz. s. I. 15.05 Red. szk. zap. 15.20 NURT — Elementy wiedzy o sztuce. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Kółko graniaste. 16.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.20 Dom i my. 17.35 Tajemnica enigmy — odc. 3. 18.40 Rolnicze rozmowy. 18.50 Dobranoc. 19.00 Tel. mł. 19.30 Dziennik. 20.10 Zrobimy to sami — pr. rozr. 21.15 Listy o gospodarce. 21.55 Studio 8. 22.30 Dziennik.

Sobota 29 XI — 6.00 TTR — Upr. rośl. s. I. 6.30 Hod. zwierz. s. I. 13.30 Hod. zwierz. s. III. 14.00 Mech. rol. s. III. 15.20 Pr. dnia. 15.30 Podchorążowie 80. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Sezam. 17.00 Studio 8. 18.50 Dobranoc. 19.00 Powstanie listopadowe. 19.30 Dziennik. 20.10 Michał Strogow — odc. II. — film przyg. TV fr.-rum. 21.10 Blisko i daleko. 21.40 Studio 8. 22.00 Dziennik. 22.15 Waszyngton za zamkniętymi drzwiami — odc. VI (ostatni).

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 21 XI — 7.45 Film fab. 15.15 Spektakl, 17.50 Film fab.
Sobota 22 XI — 7.45 Film fab. 13.15 Film fab. 14.50 Nie do wiary. 16.20 Filmy anim. 17.30 P. nożna. Czernomoriec (Odessa) — Dynamo (Kijów). 19.45 Operetka. 20.35 Puchar Interwizji w gimn. art.
Niedziela 23 XI — 11.55 Film fab. 13.00 Hokej. Spartak — Dynamo (Ryga). 14.45 Klub podróży. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 Koncert życzeń. 17.25 Wieczór humoru. 19.35 Pr. sportowy.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05—12.25 (UKF),

КІНО

Białowieża Wesoły romans — radz. 25—26. Zdrajczyni — radz. 27—28. Oni walczyli za ojczyznę — radz. 29—30.
Bielsk Podl. Hair — USA 24—26. Constans — pol. 27—28. Policja przygląda się — wł. 29—30.
Czeremcha Melodie białych nocy — jap. 25—26. Zaufanie — radz. 29—30.
Czyże Obrót spraw — radz. Stop — radz. 26—30.
Gródek — We władzy ojca — wł. 29—30.
Hajnówka Jeździec bez głowy — radz. 24—25. Kurierzy dyplomatyczni — radz. 26—27. Szukaj wiatru — radz. 28—29. Szaleństwo i metoda — fr. 30.
Michałowo Tortury — fr. 25—26. Tajemnica — fr. 27—28. Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. 29—30.
Mielnik Dzień weselny — USA 26. Konwój — USA 29—30.
Milejczyce Pięć wieczorów — radz. Syberia — radz. 26—30.
Narew Monolog — radz. Cyrk w cyrku — czes. 26—30.
Narewka Wyznanie miłości — radz. Bajka o Mrozie Czarodzieju — radz. 26—30.
Nurzec Błękitny ptak — radz. 25—26. Telegram za zaliczeniem — radz. 27—28. Pasikonik — radz. 29—30.
Orla Moskwa nie wierzy łzom — radz. Uwaga czarny kot — radz. 26—30.
Rajsk Miłosne życie B. Trajkovicia — jug. Trudny jest tylko pierwszy krok — radz. 26—30.

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

КНІЖНАЯ ПАЛІЦА

ПЕРШЫ НАРОДНЫ АРТЫСТ БССР

Жыццёвы шлях Уладзіслава Галубка — гэта крыніца мастацтва, з якой пілі спрагнелыя душы соцен тысяч беларусаў з розных, нават сымых недаступных куткоў краіны. Рэжысёр, акцёр, пісьменнік, драматург, мастак і музыка — вобраз і постаць аднаго і таго ж чалавека. Але ўсё працавала на тэатр, з якім звязаў ён сваё жыццё. Сам ён пісаў п'есы, сам рабіў мастацкае афармленне, грым, іграў на гармоніку, сам афармляў пастаноўку. Чалавек усебакова таленавіты.

Уладзіслаў Іосіфавіч Галубок нарадзіўся 15 мая 1882 года ў сям'і чыгуначніка. Шматлікія непасільныя пятнаццацігадоваму хлапчуку працы былі настаўнікамі ўражлівасці яго характару.

„Сапраўдны талент, як парастак кінутага ў камяністую глебу зярняці, заўсёды праб'ецца на паверхню, нягледзячы на ўсе перашкоды. Так было і з Галубком", — піша Алесь Звонак у артыкуле „Самаадданае служэнне народу".

Упершыню У. Галубок пазнаёміўся з тэатрам, калі было яму 15 год. Была гэта нейкая вандроўная трупа. Усё адбывалася на ўкраінскай мове. Потым гады 1911-1912, гады тэатральнай дзейнасці Буйніцкага. Гэта яшчэ больш завалодала ўражлівым маладым Галубком. Тэатр, ігра акцёраў поўнасцю запалонілі яго душой і ў 1917 годзе, калі ў Мінску стварылася „Першае таварыства беларускай драмы і камедыі", на працягу нейкага часу прыймае ў ім удзел і сам Галубок. З гэтага часу яго тэатральныя ўсходы ўзнімаюцца вышэй і вышэй. Яго ўласная трупа, званая „Трупай Галубка", якая пазней перайменавалася ў Беларускі дзяржаўны вандроўны тэатр, а затым дала пачатак Трэцяму беларускаму дзяржаўнаму тэатру, з'яўляюцца тэатральным шляхам Галубка, шляхам, ад якога сцяжынкі снуюцца па ўсёй Беларусі. „Голуб і яго галубяняты", — гаварылі людзі, убачыўшы вандроўных акцёраў.

Уладзіслаў Галубок, прадаўжальнік традыцыі В. Дуніна-Марцінкевіча, паказаў дарогу шырока вядомым сёння акцёрам, рэжысёрам. З ім супрацоўнічалі і працавалі вядомыя пісьменнікі і музыкі.

„Я ўпэўнены і цяпер, што, калі б не сустрэўся на маім жыццёвым шляху дзядзька Галубок, не выгадаваў бы я сына кампазітара. Я і сягоння ўдзячны гэтай шчаслівай нагодзе", — піша Міхась Лучанок у артыкуле „З успамінаў пра У. І. Галубка. 14 артыкулаў чатырнаццаці розных аўтараў, якія сустрэліся ці ішлі поруч з Уладзіславам Галубком, малююць вобраз гэтага першага народнага артыста БССР. „Адхінуўшы заслону часу...", бо такі загаловак далі кніжцы, гэта ўспаміны пра чалавека, які ў 20-30 гады аб'яднаў вакол сябе самую таленавітую моладзь, які нанава зрабіў беларускі тэатр і да канца сваіх дзён нёс людзям радасць мастацтва.

Міхась Шаховіч

Адхінуўшы заслону часу..., Мастацкая літаратура, Мінск 1979 г.

Навучанне беларускай мовы ў 1980/81 годзе

(Статыстычная даведка)

Паводле даных Беластоцкай куратарыі асветы і выхавання ў бягучым 1980/81 школьным годзе беларускую мову вывучае 4068 вучняў пачатковых і сярэдніх агульнаадукацыйных школ, г.зн. на 197 вучняў менш, чым у папярэднім школьным годзе. Варта заўважыць, што гэтае змяншэнне было крыху большым, чым у 1979/80 годзе, калі абсяг навучання беларускай мовы скараціўся на 184 вучняў[1]).

Колькасць навучэнцаў Бельскага агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання зменшылася на 53, а Гайнаўскага — на 8. У выніку агульны лік ліцэістаў, якія вывучаюць беларускую мову зменшыўся на 61 і ў бягучым школьным годзе складае 638.

У 41 пачатковай школе Беласточчыны вывучае беларускую мову 3430 дзяцей, у тым ліку ў II класах — 480, III — 501, IV — 452, V — 512, VI — 449, VII — 509 і VIII — 527. У параўнанні з 1979/80 годам агульная іх колькасць паменшылася на 136, прычым найбольшае змяншэнне наступіла ў школе № 2 у Гайнаўцы (—34), а таксама ў школах Нараўкаўскай (-20), Арлянскай (-17), Боцькаўскай (-16) і Бельскай (-14) гмін. Адначасова павялічылася колькасць вучняў пачатковай школы № 3 у Бельску (+23) і Белавежы (+4).

Ніжэй прыводзяцца даныя, якія паказваюць абсяг навучання беларускай мовы ў паасобных гарадах і гмінах Беластоцкага ваяводства:

	1979/80		1980/81	
	школ	вучняў	школ	вучняў
Ліцэі разам	2	699	2	638
Бельск	1	434	1	381
Гайнаўка	1	265	1	257
Пачатковыя школы	43	3566	41	3430
Бельск	1	439	1	462
Гайнаўка	1	110	1	76
гміны:				
Арлянская	3	389	4	372
Белавежская	1	4	1	8
Бельская	8	426	7	412
Боцькаўская	1	64	1	48
Вышкаўская	1	4	1	2
Гайнаўская	6	502	6	497
Гарадоцкая	1	41	1	31
Дубіцкая	3	222	3	216
Заблудаўская	1	72	1	67
Кляшчэлеўская	2	86	2	76
Мілейчыцкая	1	5	—	—
Нараўкаўская	4	359	4	339
Нараўская	6	321	5	309
Чыжоўская	3	522	3	515

(тур)

[1]) гл. „Ніва" № 49, 9 снежня 1979 г.

Наша галерэя

Віктар Маркавец. Партрэт Паўла Янкоўскага (народнага музыкі).

Бібліяграфічны куточак

Gnatowska Helena, **PPR w województwie białostockim 1944-1948. Rozwój i działalność,** „Książka i Wiedza", Варшава 1979, стар. 346, цана 50 зл.

Аўтар спрабавала па-новаму вызначыць палітычнае і грамадска-эканамічнае палажэнне Беластоцкага ваяводства ў гадах 1944-1948 і паказаць ролю Польскай рабочай партыі ў жыцці нашага рэгіёна. Аналіз архіўных матэрыялаў, успамінаў, справаздач і літаратуры даў магчымасць прадставіць у значнай меры поўны вобраз гісторыі ППР на тэрыторыі Беласточчыны.

Michał Gnatowski, **Puszcza Białowieska była ich domem. Zarys dziejów partyzanckiej brygady „W imię Ojczyzny",** „Książka i Wiedza", Варшава 1979, стар. 152, цана 20 зл.

Кніга расказвае пра савецкіх партызан брыгады „У імя Айчыны", якая дзейнічала з восені 1943 г. у паўднёва-ўсходняй частцы Беласточчыны, асабліва ў Ружанскай і Белавежскай пушчах.

Jasińska-Socha Teresa, **System fleksyjny starobiałoruskich zabytków II połowy XVI wieku (Opowieść o Trystanie. Opowieść o Bowie),** Ossolineum 1979, стар. 107.

Даследаванне прысвечана аналізу флексій беларускай мовы канца XVI ст. на аснове двух свецкіх помнікаў старабеларускай літаратуры.

Krzemień Wiktoria, **Filozofia w cieniu Prawosławia. Rosyjscy myśliciele religijni przełomu XIX i XX w.,** Pax, Варшава 1979, стар. 177, цана 50 зл.

Адзін з важнейшых фактараў, якія ўздзейнічаюць на своеасаблівасць рускай філасофскай думкі, — гэта праваслаўе. У кнізе аўтар разглядае канкрэтныя філасофскія праблемы, разнастайнае гістарычнае вырашэнне якіх агульнавядома, і спрабуе паказаць асаблівасці падыходу да іх з боку рускіх філосафаў, асаблівасці, якія абумоўлены ўздзеяннем традыцый праваслаўя.

Р.С.

М. ШАХОВІЧ

З народных гаворак

жэржэтуўка, -і, жан. — тонкая жаночая хустка з лёгкапаморшчанага матэрыялу. Лічылі яе святочнай і накладалі пры нагодзе большых урачыстасцей. Нэ бачыла ты мэйі жэржэтуўкі? Пуд столом твою жэржэтуўку я вчора нашла. Дыэты тэйю жэржэтуўкою бавылісь. Вжэ жэржэтуўкі ны модны.

закручанка, -і, жан. — вялікая хустка, найчасцей ваўняная, зробленая ўручную. Закручвалі ёй галаў і шыю, а канцы пад рукамі завязвалі на спіне. Бараніла яна ад ветру. Закрунысь у закручанку, то ны прозябнэш, ныякі вітёр ны провіе. Як пропала дэсь лоны, то так і жыву бэз закручанкі. А так, то і ны розлучалася з закручанкой. Ныкоторы бабы шчэ і тыпэр мают закручанкі, але чы пуйдэш позычаты?

косінка, -і, жан. — лёгкая летняя трохвугольная хустка. Часта завязвалі яе ў час сенажацей. Кажэш ны завязуваты косінкі? До сынокосуў то ж туолькі косінка. Пуд косінкою ты нэ так спотіеш. І мы понакладалі косінкі.

шолкова, -ой, жан. — хустка, зробленая з шоўку. Ны мны мэйі шолковой хусткі. Заўтра свято, то можэ шолкову завязаты? А я там за шолковой ны пропадаю. Колі шолковы дорогіе.

суконна, -ой, жан. — ужо сама назва гаворыць пра матэрыял хусткі. Па выгляду, што датычыць велічыні, нагадвала яна „закручанку". Яе канцоў аднак не завязвалі, а толькі прытрымоўвалі рукою і накладалі яе не на голую галаву, а паверх нейкай іншай хусткі. Адным словам нешта пераходнае ад „закручанкі" да „опынальной" (пісалі раней). Ны выходь бэз суконной хусткі. А дэ я возьму суконну, як у нас ныма? Позыч, але окрунысь суконной, бо муоцно дуе. Суконны добры на холод.

(Дубічы Царкоўныя)

Алімпіяда

Гэтае слова ў нас амаль заўсёды звязваецца з найбольшай спартыўнай імпрэзай свету, са шляхетным спаборніцтвам моладзі, поўным эмоцый для яго ўдзельнікаў і задавальнення для пераможцаў.

У Агульнаадукацыйным ліцэі з беларускай мовай навучання імя Б. Тарашкевіча ў Бельску слова „алімпіяда" абазначае спаборніцтва ў здабыванні як мага больш грунтоўных ведаў, а яно вядзе да такіх „алімпійскіх" лаўраў, якія тут становяцца заліковымі кніжкамі вышэйшых школ. Нядаўна, у часе II з'езда абсальвентаў і выхаванкаў ліцэя, ён быў узнагароджаны медалем Камісіі нацыянальнай адукацыі і ганаровым знакам „Заслужаны для Беласточчыны". 20 кастрычніка г.г. ліцэй наведалі віцэ-куратар Беластоцкай куратарыі асветы і выхавання мгр інж. **Ежы Сівік** і намеснік каменданта Беластоцкай харугві Саюза польскіх гарцэраў гарцмейстар **Галіна Гжэлякоўская.** Прыбылі яны, каб яшчэ раз падзякаваць дырэкцыі, педагагічнаму савету і школьнай моладзі за актыўны ўдзел у распаўсюджванні навуковага алімпійскага руху, за надзвычай высокія дасягненні гэтай школы ў XXI алімпіядзе ведаў пра Польшчу і сучасны свет. Трывалым доказам асаблівага прызнання ліцэю застаецца спецыяльны дыплом ад Куратарыі і кубак ад Харугві. Асабістую падзяку і дыплом атрымала таксама настаўніца мгр Таісія Бялецкая, якая рыхтавала вучняў да XXI алімпіяды.

З вялікім задавальненнем прынялі настаўнікі і моладзь словы віцэ-куратара Е. Сівіка, які дзякуючы за дагэтуляшнія вынікі, падкрэсліў, што „дасягненні вашай школы ўслаўляюць усё школьніцтва Беласточчыны". Канчаючы сваё выступленне, ён запытаў: „У чым заключаецца таямніца вашых дасягненняў?"

Дырэктар ліцэя мгр А. Карпюк заўважыў, што „на самай справе няма таямніцы, калі формы працы вядомы ўсёй школе — 381 вучню і 20 настаўнікам. Але затое ёсць вера ў сістэматычную і сумленную працу на працягу ўсяго года вучнёўскіх калектываў пад кірункам адданых школе і моладзі настаўнікаў. Масавы ўдзел вучняў у працы ў прадметных гуртках, разнастайныя формы заняткаў, супрацоўніцтва вучняў з настаўнікамі — гэта асновы нашай работы над развіццём зацікаўленняў і здольнасцей моладзі".

Гэтая скромная знешне, але багатая зместам урачыстасць адкрывала ў нашым ваяводстве падрыхтоўку да чарговай, ужо XXII алімпіяды ведаў пра Польшчу і сучасны свет, якая будзе праходзіць пад лозунгам „За мір і грамадскі прагрэс на свеце". На заканчэнне ўрачыстасці з дакладам „Значэнне Польшчы ва ўмацаванні міру на свеце" выступіў удзельнік цэнтральных элімінацый мінулагодняй алімпіяды, вучань чацвертага класа Пётр Адамюк.

Жадаем новых поспехаў алімпійцам з Бельскага беларускага ліцэя!

Сцяпан Трафімюк

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

(Працяг са стар. 1)

Я ВАМ — ВЫ МНЕ

мой сын, калі я закрануў гэтае пытанне ў нашай гутарцы.

— Яны ж нарадзіліся ўжо пад гарадскім небам і першае, што змаглі ўцяміць — гэта клеткі памяшканняў у аграмадных жалезабетонных карпусах. Нянькай для іх быў тэлевізар, а не бабульчыны казкі над калыскай. Найлепшымі героямі з'явіліся розныя Болькі і Лёлькі, або нейкія казачныя звыры-велíканы. А ўсё зводзілася да таго, каб навучыць, як абдуць дурнейшага, як знішчыць слабейшага. Пазней адукацыю нашых дзяцей папаўнялі каўбойскія фільмы і ўрэшце-рэшт што аставалася ў іх памяці? Аставалася паклонніцтва перад даларовай культурай, закараняліся мары аб хуткай нажыве танным коштам, каб як мага хутчэй ездзіць уласным аўтамабілем, адпачываць на мяккіх дыванах...

— Божа мой, — усклікнула Палашка, — зноў на палітыку ўлезлі! Лепш ужо піце і ежце на здароўе, пакуль яшчэ стол запоўнены.

— Так, — падтрымаў я жонку. — Ідзе цяжкі час. Глядзіце, што за акном чаўпецца. Пасля дажджоў, — адразу марозі! Як бы і без гэтага мала нам бяды Бог паслаў у гэтым годзе! Нават бульбу не ўсе паспелі вырваць з балота, буракі на полі...

— І восем мільёнаў тон збожжа прыдзецца купіць нам за мяжой, — дакінуў мой зяць Янка.

— Па звыш 200 долараў за адну тону!

— А ўжо краіна ў даўгах па вушы... Цяпер ужо кожны дабаўляў штосьці ад сябе, што яму здалося асабліва важнейшае. Я пачакаў, пакуль сціхне гэты сямейны гоман, і тады адазваўся так:

— Рэдка збіраецца наш сямейны сейм, а зараз мы ўсе разам. Сядзім, гаворым, раімся адзін у аднаго... як свае, як родныя. Гатовы дапамагчы кожны кожнаму — я вам, вы мне. І хай так будзе заўсёды. Прапаную прыняць нашу сямейную пастанову: трымацца разам! Хто за?

Рукі згодна падынялі ўсе. Толькі Палашка не прыняла ўдзелу ў гэтым галасаванні, бо пабегла на кухню, дзе штосьці новага і смачнага засквярчэла ў духоўцы. Мы выпілі за нашу пастанову і кожны з нас пачуў новы прыліў унутраных сіл.

А што, каб гэтую прыватную пастанову расшырыць на ўсю нашу беларускую сямейку. Трымаймася разам! І дапамагайма сабе ўзаемна! Я вам, вы мне! Ну, як? Ваш —

Максім Нурэцкі

САЛІДНАЯ ФІРМА

Аб добрых рамесніках і іх паслугах няшмат пішацца ў нашым тыднёвіку. А я сёння хачу аб кравецкай спулдзельні ў Гайнаўцы, якая знаходзіцца на вуліцы Леніна.

Патрэбны мне быў касцюм. У крамах Беластока не знайшоў на сваю фігуру. Таму вымушаны быў накіравацца ў кравецкую спулдзельню і пашыць па заказу. Паехаў у Гайнаўку. Там знялі меру і назвалі прыблізны тэрмін выканання. І вось што хачу сказаць. Тэрмін быў стрыманы, а нават раней я мог забраць гатовы касцюм. Работа была выканана таксама салідна. У час маіх візітаў у майстэрню я заўважыў, што працаўнікі вельмі ветліва адносяцца да людзей, чаго якраз так часта не хапае нам.

Як расказваў кіраўнік кааператыва Рыгор Грыгарук, у спулдзельні працуе 12 краўцоў. Ёсць таксама вучні кравецкай прафесіі. Паслугі ў іх выконваюцца і мужчынамі, і жанчынамі. Шыць усё можна з матэрыялаў уласных або спулдзельчых. Варта карыстацца. кажу вам, паслугай гайнаўскай кравецкай спулдзельні.

(ус)

ДАРОЖНЫЯ ПАРТРЭТЫ
Уладзімір Баршчэўскі з Малінік з сынам.
Фота М. Шаховіча.

БОЛЬШ ГОДА ПАСЛЯ ПАЖАРУ

Дзе пажары, там заўсёды матэрыяльныя страты. Вельмі часта пажары выбухаюць на вёсцы. Прычыны бываюць розныя. У нашым выпадку дзеці, пакінутыя без апекі, расклалі агонь ля хаты ў час, калі ўсё навокал было вельмі сухое. Здарылася гэта 4 ліпеня 1979 года ў Залуках у Гарадоцкай гміне. Быў ветраны дзень. Паляцелі іскры. Агонь заняў будынкі. А вядома, што ўлетку, а яшчэ ў жніво, рэдка хто бывае дома. Пакуль хто ўляцеў у вёску, пакуль прыехалі пажарнікі, агонь ператварыўся ў расшалелую стыхію. Пачалося з панадворка Сцяпана Лісоўскага. Загарэлася хата, а пасля хлеў і стадола. Спачатку гарэлі будынкі з аднаго боку вуліцы, але вецер хутка перакінуў яго на другі бок. Ад пажару пацярпела дзевяць сем'яў, дзевяць гаспадарак, 30 чалавек. Згарэла шэсць дамоў, дзевяць хлявоў, восем стадолаў і другія інвентарскія будынкі.

Пагарэльцы пасяліліся ў суседзяў. Некаторыя на цэлы год, або аж пакуль здолелі пабудаваць сабе дом або часовы будынак, у якім можна было пасяліцца. Каровы, свінні, куры спачатку былі пераведзены на панадворкі суседзяў. Людзі тут зжытыя, чулыя і добразычлівыя. Як тады не дапамагчы. Хто ведае, што каго чакае ў жыцці? Бяда можа кожнаму здарыцца. Суседзі дапамагалі ва ўсім. Яны і найбольш спачувалі, і пацяшалі, і не адмовілі ў нічым. Пацярпеўшым дапамагалі гмінныя ўлады, Польскі камітэт грамадскай дапамогі і ПЗУ. ПЗУ даў задаткі ў лік кампенсацыі. Гмінныя ўстановы забяспечылі прадуктамі на цэлы тыдзень. У першую чаргу прыдзялілі ім будаўнічыя матэрыялы. Не ўсім хапіла аднак цэменту, цвёрдай пліты, этэрніту. Так ужо цяпер усе нагвалт будуюцца.

Пажар адмяніў лёс некаторых сем'яў. Мікалай Дробат, Мечыслаў Лукша, Юзэф Яроцкі і Ян Рагач купілі сабе ўласныя кватэры ў Беластоку і выехалі адсюль. Там жывуць і працуюць. Пановаму. Калі б не пажар, бадай, не рызыкавалі б пакінуць вёску і здаць зямлю ў дзяржаўны фонд зямлі.

На месцы асталіся жыць Мікалай Грэсь (у яго ўцалеў дом), Канстанцін Маліноўскі (у яго астаўся дом), Адам Літвін (у яго асталіся дом і хлеў) і Эдвард Літвін (яго дом быў часткова выратаваны). Рыгор Рагач перабраўся ажно за вёску. Тут пабудаваў дом і мураваную абору. Заняўся вырошчваннем агародніны ў цяпліцы.

20 кастрычніка сустракаю на вуліцы Адэлю Літвін, жонку Эдварда. Яны з мужам цэлы год жылі ў Адама Літвіна. Дабытак трымалі таксама ў яго. Зараз увайшлі ў сваю хату. Вельмі прыдалася б ім пліта, каб аббіць сцены. Але яе ў ГСе няма. Маглі б на зіму ўвесці кароў і свіней у свой хлеў, але ніяк не ўдаецца купіць этэрніт. Спадзяюцца, што ўлады ім у гэтым дапамогуць. У гмінным упраўленні мне крыху інакш гаварылі. Хто? Там ведаюць. Думаю, калі прачытаюць у „Ніве“, слова стрымаюць.

Адэля Літвін, як і ўсе іншыя пагарэльцы, пагадзілася ўжо з тым, што прыйшлося будавацца нанава.

— Часамі толькі, — успамінае, — спатрэбіцца матыка, рэшата, лапата, або каробка ды пайду ў клець і вярнуся з нічым. Там яны некалі нязменна былі, але было гэтак перад тым... Дый за гэта мы не атрымалі ні граша. А як на вёсцы без гэтых прадметаў абыйсціся? Яны ў нас заўсёды былі ў свіране.

Калі загарэлася хата, Адэля Літвін была ў агародзе. Пакуль прыбегла, схапіла толькі лепшае адзенне з шафы. Пасцелі нават не ўдалося вынесці. Каровы пасвіліся за вёскай. Свіней паспелі выгнаць з хлява. О, пажар! Гэта вялікае няшчасце. А яшчэ калі б людзі не дапамаглі, не ведаю, як удалося б усё перанесці. Столькі гора, бяды! Як забыць!

Я. Целушэцкі

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ

ПАЗНАЁМІЛІСЯ, ПАЖАНІЛІСЯ

Яна дзяўчына, ён кавалер. Пазнаёміліся і пажаніліся. Ён прыйшоў да яе. Бо яе бацькі жывуць амаль у горадзе, а, вядома, ён сёння цягне маладых. На жаль, любіў ён больш вёску, чым горад, і больш працу на гаспадарцы, чым у горадзе.

Нарадзіліся дзеці, адно, потым другое. І пачало між імі нешта псавацца. Узніклі спрэчкі і лаянкі. Яна скардзілася, што з ім жыць немагчыма. Ён — што яна вельмі лянівая.

Бацькі бачылі гэта, аддзяліліся ад іх, пабудавалі ім асобны дом. Выгрaшыліся, бо што дзецям не робіцца. Нічога ў маладых не змянілася. Яна пачала знікаць з дому часта на цэлыя суткі. А ён усё больш пачаў цікавіцца бацькоўскім кутком, роднай вёскай. Пачаў садзіць там трускалкі. Купіў трактар. Адкрыў пункт скупкі трускалак.

Яна таксама пачала дзейнічаць. Узнікла ў яе думка стаць прадаўшчыцай у кіёску „Рух“. Пачала мучыць бацьку, каб за яе паручыўся. Бацька не вельмі хацеў згадзіцца, але яна пераканала бацьку, настаяла на сваім. Праз нейкі час прыйшла камісія і зрабіла падлік. Вынік падліку не быў карысны для яе і для яе бацькоў, а разам і мужу. Аддаў справу ў суд, каб прызналі яму бацькоўства. Суд прыхіліўся да гэтага. Яна ўжо забыла пра сваіх дзетак, адцуралася ад бацькоў. Маці прабавала ўгаварыць: слухай, бойся Бога, чаму ты не шкадуеш сваіх дзетак, яны ж такія мілыя. Яна адказала: вазьмі маіх дзетак і ў баршчы звары — то мне ўсё роўна. Стала алкагалічкай і пачалі яе лячыць ад гэтага. Пазнаёмілася з іншым чалавекам, на жаль, не да жыцця.

Сёння ён жыве адзін і апякуецца сваімі дзеткамі.

Вось якія людзі ёсць між намі.

(пч)

Волька Выганоўская

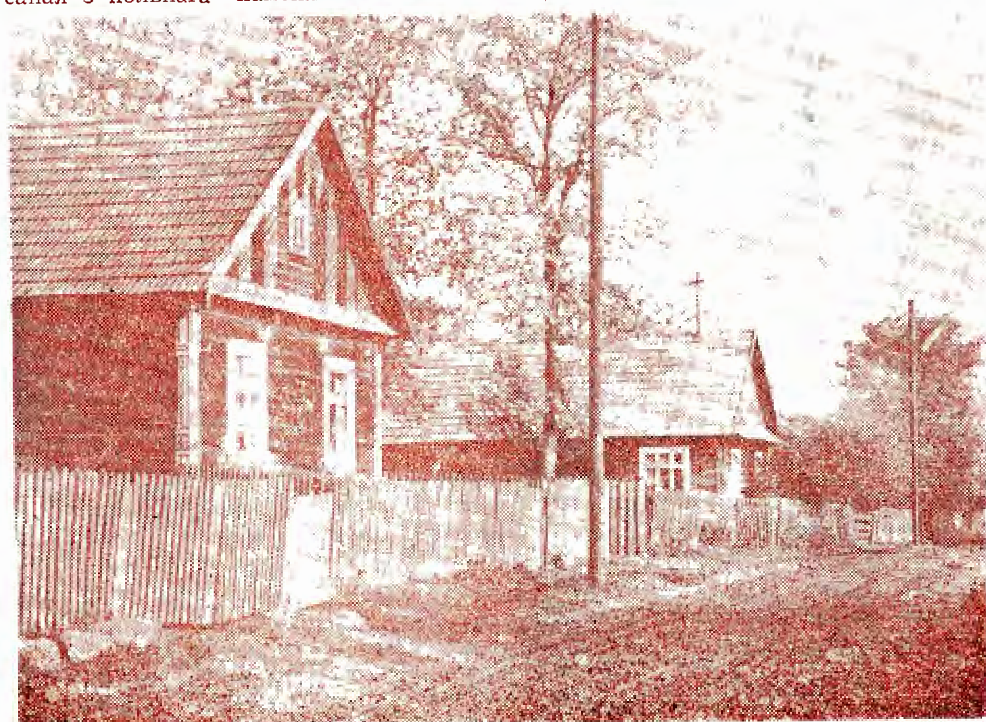
(Працяг са стар. 1)

вучаў славянскія мовы і літаратуру ў Празе, Вене, Любляне, Фларэнцыі, Венецыі, Рыме, Парыжы, Будзішыне, чытаў лекцыі па арабскай філалогіі, збіраў і апісваў стараславянскія рукапісы. Прафесар Віленскага універсітэта, кіраўнік беларуска-літоўскага філалагічнага гуртка. У 1824 г. звольнены з універсітэта за пашырэнне прагрэсіўных ідэй і сасланы ў Жыровічы на Слонімшчыне пад нагляд паліцыі. У 1826 г. вярнуўся ў Вільню, выкладаў ва універсітэце стараславянскую мову; выступаў супраць паланізацыі і лацінізацыі. Збіраў беларускія рукапісы і кнігі, знайшоў і ўвёў у навуковы ўжытак „Супрасльскі зборнік“. Аўтар славістычных артыкулаў, прац „Пра характэрныя моўныя звароты беларускага народа“ і „Гісторыя беларускіх друкарняў у Літве“ (на жаль, дагэтуль яшчэ не знойдзеныя). Пра М. Баброўскага грунтоўны артыкул праф. Б. Белаказовіча змясціла „Ніва“ ў нумарах 31-33 у 1958 годзе.

Унук К. Баброўскага — Пётр Восіпавіч Баброўскі (2.IV.1832-1905) прадоўжыў і ўзбагаціў выдатную сямейную традыцыю, пайшоў следам свайго дзядзькі Міхала. І тут зноў звернемся да Беларускай Савецкай Энцыклапедыі як самага пэўнага і найбольш сціслага даведніка. Таксама ў яе II томе на стар. 40 чытаем пра П. В. Баброўскага: „Аўтар прац па гісторыі Гродзеншчыны, найбольш вядомыя „Матэрыялы для геаграфіі і статыстыкі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба. Гродзенская губерня (часткі 1-2 і дадаткі ў 2-х тамах, 1863 г.). У ёй сабраны матэрыялы па гісторыі гарадоў Гродзенскай губерні, прамысловасць, сельскую гаспадарку, землеўладанні і інш. Баброўскі вывучаў таксама гісторыю летапісаў, ваеннай справы, царквы, права“. Пры гэтым варта заўважыць, што ў той час у склад Гродзеншчыны ўваходзіла ўся сённяшняя Беласточчына, таму каштоўнасць прац П. В. Баброўскага для нас надзвычай высокая.

„Ці захавалася ў цяперашняй Вольцы нешта пра Баброўскіх?“ — запытае чытач. Так, хоць і няшмнога. Гэта высечаная з польнага каменя намагільная стэла-помнік, здымак якога тут змяшчаем.

У пачатку нашага стагоддзя вёска валодала 21 участкам (па 18 дзесяцін кож-

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

БУГ У АГНІ

Танкіст Сініцын

Міхась Мішчук, селянін з вёскі Мінчэва, у 1941 годзе быў ужо сталым, заможным чалавекам, меў уласную сям'ю і хату, якую часова займалі ваенныя будаўнікі надбужных умацаванняў.

— У мяне тады кватэраваласе аж 17 салдат, — кажа ён. — Гэта былі добрыя, сардэчныя, проста свае людзі... Мы часта заводзілі гаворку пра міжнароднае становішча. Усіх нас тады хвалявалі захопніцкія імкненні гітлераўскай Германіі.

У гэтых гутарках найчасцей паўтаралася адно пытанне: пойдзе Гітлер на Савецкі Саюз ці не?

— Амаль кожны дзень, — расказвае Міхась Мішчук, — над нашай вёскай пралятаці самалёты. Мы па гулу матораў навучыліся разрозніваць, якія з іх нямецкія, а якія савецкія.

І ваенныя, асабліва спецыялісты па пабудове дотаў, таксама з хваляваннем глядзелі ў неба.

— Памятаю, — кажа селянін, — быў тут у нас ваенны інжынер па прозвішчу Файбер. Наглядаў ён за пабудовай гэтых жалезабетонных бункераў. Аднойчы вярнуўся з аб'езду асабліва чымсьці знерваваны і гаворыць, што на заходнім беразе Буга немцы за адну ноч пабудавалі аж 9 агнявых пунктаў, а мы тут, моў, амаль год часу капаемся ў зямлі і канца яшчэ гэтай работы не відаць... Гэтыя яго словы ўспомніў я досвіткам з суботы на нядзелю, — кажа Міхась Мішчук, — калі мяне і маіх кватарантаў разбудзілі выбухі снарадаў. Выскачыў я на панадворак, гляджу, а тут ужо гарыць наша вёска. З хаты пачалі выбягаць салдаты. Некаторыя нават не паспелі і апрануцца. Паімчаліся ў свае „точкі“. І я рашыў уцякаць як найдалей ад гэтага пекла. Былі ў мяне два коні і два вазы. Запрог абодвух і падагнаў пад хату, каб забраць штосьці з маёмасці, хаця рэчы найбольш каштоўныя. Толькі злез з воза і ўбег у хату, а тут як не хлясне снарад на самым маім панадворку, аж хата падскочыла і шкло з вокан пасыпалася. Я — з хаты, а за мною жонка і дзеці. Глядзім і вачам не верым: конь наш ляжыць без руху і толькі кроў з яго цячэ. Падагнаў я чым хутчэй другога каня і паімчаліся мы на ўсход...

Спыніліся яны ў знаёмага на хутары, тры-чатыры кіламетры за роднай вёскай.

— Туды, — успамінае Міхась Мішчук, — снарады ўжо не даляталі, а самалёты толькі звінелі над нашымі галовамі і далей кіраваліся на ўсход.

Калі пасля сараканяцімінутнай артылерыйскай падрыхтоўкі, як гэта ацэньвае Міхась Мішчук, настала цішыня, зараз парушыў яе грукат танкаў, самаходных гармат, аўтамабіляў і матацыклаў. Гэтае накапленне ваеннай тэхнікі выклікала жах і здзіўленне. Гітлераўскае войска запоўніла ўсе дарогі. Два матацыклісты спыніліся таксама на хутары, дзе Міхась Мішчук шукаў ратунку для сваёй сям'і.

— Прыйшлі яны на панадворак, — расказвае селянін, — і просяць вады: *„Трынк, трынк, васэр, матка!“* — шварготачуць, а гэтая „матка“ нічога не разумее, стаіць і дрыжыць ад перапалоху. Урэшце немец узяў яе за руку і павёў пад калодзеж.

Сялянка паслухмяна выцягнула вядро вады і падала кубак напрошанаму госцю. Немец аднак загадаў ёй, каб яна першая напілася, бо баяўся, відавочна, што вада можа быць атручаная. Пачакаў яшчэ некалькі хвілін, каб упэўніцца, ці ўласніца калодзежа не падае трупам, тады напіўся сам, напаіў свайго сябра, адчапілі яны вядро і павезлі ваду сваім камратам. Толькі яны ад'ехалі, як на хутар завіталі новыя гітлераўскія салдаты. На гэты раз прычапіліся да Мішчуковага каня. Селянін прасіў, маліў, падаў на калені, але нічога з гэтага не атрымалася. Пагрузілі на яго каня 6 скрынак патронаў і некуды паімчаліся.

— Шкада мне стала маёй жывіны, — апавядае Міхась Мішчук. — Аднаго каня забілі на панадворку, а тут другога... Што варты гаспадар без каня? Пайшоў я за сваім буланым. Немцы накіраваліся ў бок Сямяціч, а я следам за імі. Думаў, што завязуць яны гэтыя свае кулі, куды ім трэба, і каня мне вернуць. Толькі выйшаў я за хату, а тут як пачнуць страляць... аж кулі жыта косяць. Я ўпаў у нейкую глыбокую баразну і галавы нават не падымаю. *„Чорт з канём, думаю, каб я толькі жывы астаўся!“*

Падвечар тут крыху супакоілася. Міхась Мішчук вярнуўся дамоў. Папаў

(Працяг на стар. 6)

КАЗКА ДЛЯ ДАРОСЛЫХ

Солтыс

За адвечна шумлівай сцяной Белавежскай пушчы раскінулася вёсачка, у якой валодаў пан Солтыс.

Знатны гэта быў чыноўнік у фальварку Князя-дабрадзея, заўсёды галаву высока насіў, а кланяўся ўсім нізка. Людзі білі паклоны перад сваім панам.

З Солтысам, па-суседску, жыў дзівак Міхась Вясёлы. Бедны быў мужык, ды не дурны. У кожнай справе з толкам разбіраўся. Таму і сяброўпрыяцеляў меў многа.

Не па густу было такое суседства нашаму чыноўніку. Заўсёды крывым вокам паглядаў на суседа. „Свінню“ не раз думаў яму падсунуць, перад людзьмі аблайдачыць. Відомыя былі тыя штучкі Міхасю, таму высцерагаўся Солтыса, быццам самога д'ябла.

Аднойчы зыйшліся Міхасёвыя сябрукі і кажуць: — А мо так пагуляем ў лясочку, птушак паслухаем, духмянага паху жывіцы глытнем?

І ў вясёлай кампаніі пайшлі ў лес. Вядома, з „чыстай крынічнай“ і каўбаскай „ялаўцоўкай“.

Угледзеў гэта Солтыс. Быццам ліска-хітрунка пачаў нюшыць. Зараз жа з жонкай ў лес накіраваўся. Кампанію хацеў разгледзець. Нічога не выйшла. Міхась зразу прыкмеціў хвост за сабою. Сябрукі далей у хмызняк зашыліся, у духу з Солтыса смяяліся. Перахітрылі праследавацеля.

Злосцю закіпеў пан. Яшчэ больш шую нянавісць пачуў да суседа. Аднак адкрыта не выступаў, хітрынкі вышукваў новыя.

Бывала, прыйдзе на работу да Міхася, усміхаецца, а ў душы патаемна сакоча: — Пачакай, адплачуся табе яшчэ, памятаць да скону мяне будзеш!..

А Міхась, як заўсёды, вясёлы быў. Работы пільнаваў. Быццам нічога не прыкмячаў. Солтысу, як і ўсе, паклоны біў.

Таму-сяму расказваў, як яму жывецца ў панскім суседстве. Ды Солтысавы фокусы пачаў людзям адкрываць. Яго праўдзівае абліччa паказваць. Мужычкі ў фальварку Князя прыкмячалі несправядлівасць свайго ўладыкі не толькі да Міхася, а і да іншых аднавяскоўцаў. Перашэптваліся паміж сабою людзі. Ніхто словам не пісну на пана адкрыта. Вядома, баяліся.

Знайшліся адважныя. Гучна загаварылі аб Солтысавых махлярствах і аб тым, што сваякоў прадстаўляе для ўзнагарод перад Князем. Ніхто іх не паслухаў.

Прыйшоў час выбару новых солтысаў. Канчалася кадэнцыя нашага пана. Сумам пакрыўся твар Міхасёвага суседа. Што будзе далей? Няўжо звяляць? — Мільгалі безупынна па галаве думкі. — Ды яшчэ шэльма...

А Міхасю і ў думцы не было помсціць суседу. Нядрэнны ён быў мужык.

На тыдзень перад выбарамі Солтыс амаль не паказваўся ў фальварку. А калі заходзіў у кантору, хаваўся, быццам мыш у нару. Пакідаў кабінет, як зладзей. Мужыкам на вочы баяўся паказацца.

А ў фальварку шумелі...

Дзень выбараў прайшоў аднак спакойна. Дэлегаты (Солтыс іх сам падрыхтаваў з кампаньёрамі) пагаварылі тое-сёе пра работу, аб некаторых недахопах у працы і заслугах Солтыса ў фальварку Князя.

У канцы назначылі яго на новую кадэнцыю.

Павесялеў Міхасёў суседзік. Быццам новы дух уступіў у яго. Яшчэ ніжэй пачаў схіляць чола перад народам. На ўсмешку ўсмешкай адказваў. Лашчыўся перад кожным, быццам ліска-хітрунка, а ў душы смяяўся з дурняў вясковых.

Ніхто не мог праўдзівага абліччa ў Солтыса разгледзець. А Міхась Вясёлы, у размовах з мужыкамі ўсміхаўся нейк дзіўна, ківаў галавою і паўтараў: — Пачакайце крыху. Гэты коцік пакажа яшчэ свае пазуркі. Не аднаму за скуру залезе.

У сапраўднасці так і здарылася. Толькі ніхто не адважыўся ўжо Солтысу праўду ў вочы сказаць. Як даўней, начальніка баяліся.

Ул. Сідарук

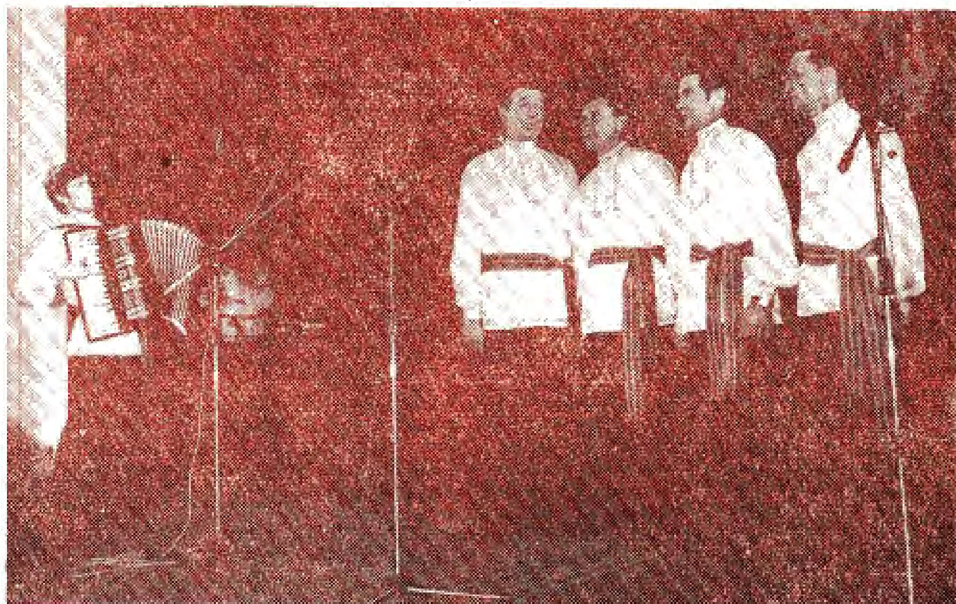
Сустрэча з Ганкай Бяліцкай

Гэтую вядомую актрысу добра ведаюць усе. І вось Ганка Бяліцкая на Беласточчыне! Прыехала з іншымі артыстамі: Барбарай Прасneўскай, Кшыштофам Кубіцкім, Баляславам Вознякам і Міраславай Кавалік. З імі прыехаў музычны калектыў Генрыка Млынарскага.

У нашым ваяводстве варшаўскія артысты прабывалі восем дзён. Выступалі ў Беластоку, Дамброве, Янаве, Нурцы і ў нашай Чаромсе. Такіх канцэртаў мала было ў чыгуначным пасёлку! Не было канферансье. Праграма была так падрыхтавана, што кожны вёў сам сябе і іншых. Аднак асноўным героем канцэрта была Ганка Бяліцкая. Калі з'явілася на сцэне пасля музычнага прывітання (калектыў выканаў тут песню „Як хутка ляцяць жыццё“ і „Сто лет“), зала прывітала яе бурнымі апладысментамі. Завязвала ўвагу гледачоў сваімі слаўнымі маналогамі.

Канцэрт у Чаромсе адбыўся дзякуючы радам прафсаюзаў чыгуначнікаў і кіраўніку чаромхаўскага „Калеяжа“ Мікалаю Гарадкевічу. Яны канцэрт арганізавалі.

Адна толькі заўвага ў адрас арганізатараў на будучыню. Праграма падыходзіла толькі дарослым гледачам. А на канцэрце прысутнічала шмат дзяцей і школьнікаў. А гэтага быць не павінна. **Ул. Сідарук**

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-80

Мужчынская група з Аўгустова. III месца ў катэгорыі фальклорнай песні. Фота М. Шаховіча.

ны), „сядзелі“ тады на іх сяляне Алесюк, Андросюк, Астапчук, Бляк, Васілеўскі, Гапанюк, Голец, Грыгарук, Казлоўскі, Карбоўскі, Карпюк, Кулачэўскі, Міхалевіч, Нікіцюк, Старэўскі, Франкоўскі. Гэтае стагоддзе было для Вольскі, як і для ўсяе Беласточчыны надта жтрывожным: войны, бежанства, напады банды рэакцыйнага падполля. У Савецкай Арміі служыў і загінуў на фронце Уладзімір Маеўскі, у барацьбе з бандамі загінуў міліцыянер Дзмітры Алесюк, бандыты „Бурага“ забілі каламі і закапалі ў бульбяной яме Рыгора Грыгарука, у нямецкім канцлагеры страціў жыццё Дзмітры Астапчук. Гісторыя тут заўсёды пакідала смяротныя ахвяры. Але ў той жа час не гінула традыцыя Баброўскіх. Тут жыве і працуе заслужаны народны настаўнік Канстанцін Гаўрылюк, які на пенсіі заняўся гадоўляй быдла і цяпер з'яўляецца перадавым, узорным гаспадаром у вёсцы. Адсюль паходзяць суддзя Я. Васілеўскі, аграном М. Старчэўскі, афіцэры А. Беляк, Р. Васілеўскі, У. Старчэўскі і інш. Усе яны выхаванкі тутэйшай школы, якая носіць імя Мікалая Кужыльнага — васемнаццацігадовага савецкага салдата, родам з украінскага горада Пераяслаўля. Ён загінуў 25 ліпеня 1944 года пры вызваленні вёскі ад фашыстаў...

М. Гайдук
Фота аўтара

З РАСКАЗАЎ ДЗЕДА РАМАНЧУКА

ЖЫЦЦЁ ЯНКАВЫХ

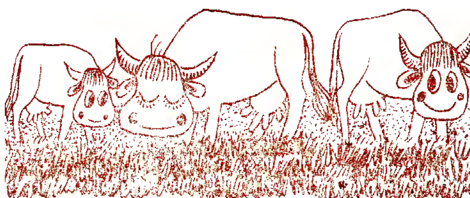
Пасля пажару вёскі Янка пабудаваўся на старой сядзібе, а старэйшы брат Захарка пайшоў будавацца на Новае сяло. Участак зямлі — 22 дзесяціны з сенакосамі ў Цупрыках і Грушках былі раздзелены напалавіну. Ворная зямля ў вёсцы дзялілася на тры палеткі: калі ў першым палетку сеялі жыта, то ў другім — ярыну, а трэці палетак аблагаваў. На ім пaслі пагон авечак з усяго сяла і стада свіней. Для быдла трэба было хлапатаць у лясніцтве пазваленне на пасьбу ў пушчы. Часам пазвалялі, а часам адмаўлялі.

Быў вырубаны 95 квартал і засеяны бярозкамі. Рос цэлы верставы квадрат маладых бярозак і называўся „Дзялянкаю“. Якая ж гэта была красата! Царства маладых бярозак, зялёнай травы і кветак пахучых! Вось таму і не пазвалялі людзям пасвіць скаціну блізка Дзялянкі, а недзе далей, куды трэба ганяць, а травы няма. Для Янкі як служачага адводзілі кварталы па-суседску з Дзялянкай, і пастушок падвечар мог пазволіць кароўкам увайсці ў Дзялянку пасілкавацца травою. Людзі-вяскоўцы зайздросцілі Янкавым. Кароў у Янкі было аж чатыры: чарнавокая — вялікая, завадская, што цесць упасажыў, — Смалёха, Чырвоная і Пярэстая, і бугай — сыты, тоўсты і страшны. Пастушкі, свае хлопцы, пaслі ўперамешку Малака і масла Янкавы мелі ўдосталь, нават бедным аддавалі. Найздатнейшым пастушком быў Ёзып. Ён выпраўляўся з быдлам у лес на цэлы дзень. Меў кашэлку з вярасту за плячамі, якая складалася з двух палавінак, а верхняя ўваходзіла ў ніжнюю, сцягалася вяроўкаю з двух бакоў і насілася цераз плячо.

У кашэлцы быў абед ,а ля пояса нож, якім пастушок майстраваў цэлы дзень і рабіў пасвісцёлы. Пасвісцёл рабіўся з вяршынкі маладое сасны: зрэзвалася вяршынка, ачышчалася кара, выцягвалася сэрцавінка, заставалася чыстая абалонь, выразаліся дзірачкі, устаўляліся затычкі з двух бакоў, а з таго канца, што да вуснаў — рабілiся прадвуха і пасвісцёл быў гатоў. Бывала, гоніць вечарам кароў пастух дамоў, наробіць венікаў з бярозы, лычком павяжа па пары, павесіць каровам на шыю каля рогаў, ідзе з быдлам і грае на пасвісцёлы. Дзяўчаты цешыліся, смяяліся і любілі Ёзыпа за яго вясёлы характар.

У нядзельку Ёзып прасіў змяніць яго. На змену быў Васіль, але ён плакаў, не хацеў і хаваўся. Даваліся аднаго разу самой мацеры Галене ў нядзельку пайсці за быдлам у лес. Падвечар яна ўпусціла кароў у Дзялянку. Сонца было пад захад. Сярод царства белых бярозак, зялёнае травы і пахучых кветак Галена як бы ажыла, успомніла сваё кароткае дзявоцтва, сваю маладосць, паднялася на пянёк і заспявала: „Кажуць людзі, што і лебедзь спявае, але толькі раз у жыцці“. Так і Галена заспявала сваю лебядзіную песню. Ажно стары Піўпіскі надагнаў сваіх напасеных валоў. Заўтра ранenька ён запражэ іх у саху. „Ой, цётко Галено, як вы харашо спяваеце!“ Галена засаромілася, сышла з пянька і пайшла займаць кароў дадому. Больш у жыцці сваім ёй не давялося спяваць.

У. Г.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: М. П. пытае, чаму гмінныя ўлады, як даюць маладым людзям зямлю, то аб здароўі не пытаюцца. Гаспадарку весці — то не лапці плясці. Узяць можа і хворы, а гаспадарыць павінен здаровы.

АДКАЗ: Закон аб пенсіях і іншых належнасцях для сялян і іх сямей прадбачыць, што наступнікам селяніна, які перадае гаспадарку за пенсію, можа быць сын, унук, брат або сястра і іх дзеці, пасынак або падчарыца і выхаванак. Ад наступніка вымагаецца, каб меў менш 55 год і не быў інвалідам I або II групы, а таксама меў скончаныя прынамсі курсы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Найбольш складанай справай з'яўляецца стан здароўя наступніка. Ужо сам факт, што наступнікам можа быць інвалід III групы, паказвае, што закон у гэтых адносінах не з'яўляецца рыгарыстычным. Яшчэ больш складаная справа, калі наступнік па здароўі мог бы быць залічаны да II або I групы інвалідаў, але на лекарскай камісіі не быў. Начальнік гміны не мае правамоцтва, каб кіраваць гэткую асобу на камісію. Можа толькі спаслацца на тое, што даная асоба не дае гарантыі, каб належна весці гаспадарку, і гэтым самым змусіць наступніка да злажэння адпаведнага лекарскага пасведчання. Можа таксама здарыцца, што асоба, якая прымае гаспадарку будучы здаровай, а прынамсі не з'яўляецца інвалідам I або II групы, захварэе пасля прыняцця гаспадаркі. Гэтага ніхто прадбачыць не можа і таму няма гарантыі, што асоба, якая атрымала гаспадарку, зможа гаспадарыць. Пытанне паказвае на праблему, якая павінна быць прадумана і на абавязак начальніка гміны звяртаць пільную ўвагу, ці наступнік здольны гаспадарыць.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, мінула толькі два гады, як мы пажаніліся, а як жа змянілася мая жонка. Калі была маёй нарачонай, а нейкі час яшчэ і жонкай, была сімпатычная, вясёлая, элегантная. Яшчэ тады працавала. Калі вернемся дамоў, у нас заўсёды былі супольныя тэмы, зацікаўленні. Мы і ў кіно схадзім, у кавярню час ад часу. Але змянілася мая жонка, калі нарадзілася дзіця, а яна кінула працу. У халаце можа цэлы дзень прахадзіць, усё круціцца то пры кухні, то пры дзіцяці. Усё ў яе поўна работы, а яна ж не працуе. Адно дзіцём і хатняй працай займаецца. А ўсё змучаная, усмешка, якая калісьці з твару не сходзіла, цяпер рэдка паяўляецца. І на нішто ахвоты ў яе няма. Ні ў кіно, ні ў кавярню. Можна было б дзіцё завезці да маці на вечар. Хаця яна на другім канцы горада, але хацеўшы, усё можна. А яна кажа, лепш раней спаць лягу, хоць адпачну. І так штодня. Каб не той тэлевізар ды газета, з нуды памерці можна было б у нашай хаце. Расчараваўся я ў жаніцьбе. І часамі дадумоўваюся, ці вытрымаю я з маёй жонкай. Толькі дзіця, я яго кахаю, яно маё. І што рабіць, парай Сэрцайка.
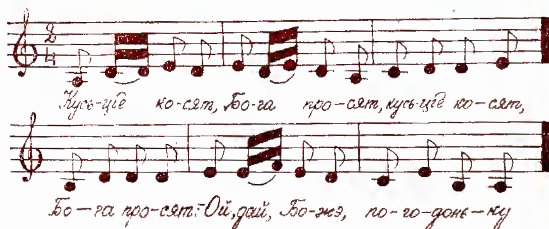
Мірэк з Беласточчыны

Мірэк! Што рабіць, пытаеш. Памагчы жонцы, во што! Выручыць крыху яе ў гэтай сапраўды нуднай і маруднай дамашняй рабоце. З дзіцём пазабаўляцца. А то табе, як і многім мужчынам здаецца, што калі жонка не працуе, дык жа яна нічога не робіць. А вось паставіць бы цябе на дзён пару на жончына месца, цікава які б быў настрой ды элеганцыя. Ты адпрацаваў гадзіны і свабодны. А тут канца няма. Пры дзіцяці работы шмат. І купіць, і зварыць жа трэба. І пасціраць, і пасуду памыць. І калі выручыш крыху жонку ў тых работах, убачыш, павесялее яна і папрыгажэе. Памятайце, мужы, перш чым абвінавачваць жонак, гляньце на сябе, ці вы ў парадку.

Сэрцайка

Сенакосная

Кусьціе косят, Бога просят,
кусьціе косят, Бога просят:
— Ой, дай Божэ, пагоданьку,
ой, дай Божэ, погодоньку,
ой, дай Божэ, погодоньку
на нашую роботоньку,
коб мы сіено высушылі,
коб мы сіено высушылі
і ў копочкі положылі,
і ў копочкі положылі,
і ў копочкі положылі
і до стогоў поносілі.

Ад Юстыны Галко, 1894 г. нараджэння, вёска Тафілаўцы гм. Дубічы Царкоўныя, запісаў 2 жніўня 1980 г. М. Гайдук, мелодыю расшыфраваў Я. Бондар.

(Працяг са стар. 5)

Танкіст Сініцын

аднак з адной бяды ў другую. Даўнейшыя яго кватаранты паспелі ўжо заняць свае баявыя пасты ў дотах.

Лейтэнант Іван Іванавіч Змейкін, які тут камандаваў другой ротай, гэты эпізод запамятаў вось так:

„Танкавы ўзвод, якім камандаваў старшы сержант Сініцын, складаўся з трох укапаных у зямлю танкаў без рухавікоў і прызначаўся для барацьбы з варожымі танкамі, калі б яны паявіліся ў зоне абароны, замацаванай за нашай ротай. Гэты ўзвод прыняў актыўны ўдзел у спыненні атак ворага. Асабліва адважна біўся старшы сержант Сініцын. Нягледзячы на раненне, ён вёў агонь да апошняга снарада. У гэтым баі Сініцын геройскі загінуў. На шосты дзень з нашай роты асталося ледзь некалькі чалавек, параненых і кантужаных..."

Колькі ён немцаў забіў, я гэтага сказаць не магу, але ведаю напэўна, што загінула тут двое гітлераўскіх салдат. Пасля бою знайшлі мы іх на полі, недалёка ад танка, у якім сядзеў наш знаёмы танкіст. Было гэта на палосцы майго брата Баляслава. Брат перапалохаўся, што гітлераўцы могуць да яго прычапіцца, і папрасіў суседзяў, каб дапамаглі яму перанесці гэтых забітых салдат у яго пуню. Паклалі іх на таку. Два або тры дні яны там ляжалі, ужо і смурод пайшоў па панадворку, бо было гэта ў чэрвені, а сонца грэла невыносліва. Што толькі паявяцца ў вёсцы нейкія немцы, брат бяжыць да іх і паясняе, што іхнія камраты ляжаць забітыя ў яго пуні. Урэшце ён дабіўся таго, што прыйшлі нейкія немцы, загадалі за братавай пуняй выкапаць магілу, забралі ў сваіх суайчыннікаў апазнавальныя значкі, завярнулі іх трупы ў чорную пластмасавую плахту і так закапалі. Пасля магілу яшчэ абгарадзілі, пасадзілі кветкі і загадалі солтысу, каб пастаянна наглядаў там за парадкам.

Кацярына, даўнейшая жонка Міхаіла Сініцына, і цяперашні яе муж, Эдвард Раткоўскі.

Гаварылі, што крыху пазней вывезуць іх у Германію, але яны і па сённяшні дзень ляжаць у нашай зямлі...

— А гэты танкіст? — спыніў я селяніна.

— Ён таксама тут пахаваны, — кажа Міхась Мішчук. — Немцы падыйшлі да яго ззаду, адчынілі танкавы люк і гранатай...

Мы зноў вярнуліся ў хату Марыі і Тэафіля Бярэзаў. Гаспадыня, калі пачула, што гутарым мы пра танкіста Сініцына, уздыхнула па-жаночаму і кажа:

— Я то найбольш спачуваю яго жонцы, гэтай Каці. Што яна, бедная, перацярпела, што перажыла... Хай Бог бароніць! Адна з дзвюма, яшчэ груднымі дачушкамі...

— А можа ведаеце, што з ёю — пацікавіўся я.

— Каця? Жыве! — кажа Марыя Бярэза. — Яна паўторна выйшла замуж і жыве на хутары ў вёсцы **Пуцькові́чы Нагорныя...**

— А яе дачка, — дадаў Міхась Мішчук, — працуе ў Драгічыне, у гандлёвым павільёне.

Адшукаў я гэтых жанчын. Лёс іх аказаўся яшчэ болей складаны, чым гэта людзям здаецца. Але аб гэтым ужо наступным разам.

Пра гэтага воіна, які загінуў у Мінчэве, найперш пачуў я ў вёсцы Турна Малая ад Аляксандра Палешчука. Калі пра яго пішуць у кніжцы, калі чулі аб яго подзвігу аж за дзесятай вёскай, дык і ў Мінчэве можа яго таксама памятаюць.

— А як жа, гэтага Мішку, які ў танку загінуў, я добра памятаю, — кажа Міхась Мішчук. — Быў ён такі высокі, смуглы, прыгожы мужчына. Стаяў на кватэры ў Аляксандра і Антона Усціянчукоў. Быў жанаты.

— Былі ў іх тады дзве маленькія дачушкі-блізнючкі, — дабавіла Марыя Бярэза, у хаце якой сустракаўся я з сялянамі з вёскі Мінчэва.

Міхась Мішчук ахвотна згадзіўся паказаць мне месца, дзе змагаўся старшы сержант **Міхаіл Сініцын.** Гэта на загуменні ў Мінчэве, метраў сто ад пуняў, дзе канчаюцца сады ды агароды і поле пераходзіць у шырокую даліну.

— Тут недзе быў закапаны яго танк, — расказвае селянін. — Ездзіць ён не мог, але страляў на ўсе бакі, страляў з гарматы і з кулямёта. Як толькі паявіліся вунь там, — паказаў у бок Буга, — варожыя салдаты, гэты Мішка адразу запусціў па іх сваю машынку.

Віктар Рудчык

Вер-не-вер

Дарагі Астроне! Ужо другі раз пішу я да цябе сон, але гэты сніўся маёй маме. Вельмі цікавы, толькі мы не можам яго разгадаць. Быццам была вясна, і мама пасеяла жыта. У нас поле каля вёскі, а другі кусок на калоніі. Мама стаяла на гэтым полі, што каля вёскі, і пасеяла там жыта ў двух кавалках. І што цікавае: мама на жыце пасеяла тры палоскі рыжыку. Астроне! Мая мама жыве адна, бацька наш памёр 13 год назад, засталіся чатыры дачкі. Ужо дзве выйшлі замуж. Мы дзве цяпер засталіся. Чакаем вашага адказу.

Чытачка

Чытачка! Сон сапраўды цікавы, але не надта добры. Бо тое, што пасеяла маці жыта, абазначала б і добрае здароўе, і спакой і задавальненне або нейкі прыбытак. Маці ж на ўсім гэтым пасеяла рыжык — траву, менш прыдатную, з якой найчасцей робяць венікі. Дык думаю, што і ў здароўі тваёй маці можа штосьці зашванкаваць. А мо са спадзяванага прыбытку нічога не выйдзе.

Астрон

МОДНАЕ ПАЛІТО

На нашым здымку вы бачыце вельмі моднае паліто. Такое паліто можна перарабіць нават са старога, якое ўжо крыху абрыдла і выгарэла, трэба яго толькі пераліцаваць і даць да яго падкладку са штучнага футра. Футра можа быць колеру матэрыялу (напрыклад чорнае, бежавае, карычневае і інш.), а можа яно кантраставаць з матэрыялам. Даем, напрыклад, да бежавага габардзіну карычневую або ў нейкія плямкі падкладку. Зразумела, што паліто можна пашыць, падшываючы яго натуральным футрам. Толькі ці не было б яно занадта дарагое? На моднае адзенне не варта выдаваць вялікія грошы. Звярніце ўвагу на модную шапачку, штаны і кароценькія боцікі. На нашым здымку супастаўленне колераў такое: штаны, світэр і шапачка белыя, боцікі светлакарычневыя, а паліто зялёнае на карычнева-бежавай падкладцы.

Сяброўка

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ТРЫБУНА чытачоў

ДАРОЖНЫЯ ЗАПІСКІ З ЛАСІНКІ, ФАЛЬВАРКАЎ ТЫЛЬВІЦКІХ І ЗАБЛУДАВА

У Нараўскай гміне ёсць вялікая вёска Ласінка, у якой у свой час была грамадская рада нарадовая. Ужо ў той час вуліца вёскі патрабавала капітальнага рамонту, але не было грошай і адкладалася гэта на далейшы план.

Цяпер праз вёску цяжка прайсці і праехаць. А найгорш пасярэдзіне вёскі, дзе месца абніжаецца і адкуль з нагружанай фурай проста не выехаць. Справа гэтая стаяла на кожным вясковым сходзе і на кожнай сесіі гміннай рады нарадовай у Нарве, але без выніку. Можа ўсё-такі праўленне гміны ўвядзе гэтую вуліцу ў план рамонту на 1981 год?

*

Фальваркі Тыльвіцкія ляжаць на пэкаэсавай лініі з Заблудава ў Міхалова і там жа пабудавана пачакальня для пасажыраў. Летняю парою ў буру вецер сарваў два лісты этэрніту, якія ляжаць на даху, што застаўся. Ніхто з жыхароў Фальваркаў не знайшоў часу, каб сарваны этэрніт прыбіць на даху, чакаюць, што гэта зробіць ПКС.

Пачакальні ПКС былі аддадзены жыхарам вёскі, і солтыс данай вёскі павінен мець нагляд на гэтыя пачакальні. А ў выпадку патрэбы, такой як вышэй, павінен сіламі вёскі той дробны рамонт зрабіць. Дождж і снег тады нікому не будзе сыпацца на галаву.

*

У Заблудаве каля рынкавага пляца спулдзельчы банк пабудаваў сабе будынак, у якім ужо некалькі гадоў абслугоўвае жыхароў гарадка і навакольных вёсак. У апошні час у банку быў праведзены рамонт цэнтральнага ацяплення. Выменялі „жэбэркі“ ў агравальным агрэгаце і 15 штук іх ужо выкінулі на панадворак каля будынка. І яны так ляжаць. „Жэбэркі“ тыя, калі да нічога непрыдатныя, трэба здаць на злом, а калі яшчэ прыдатныя, аддаць патрабуючым.

Э. Вайсковіч

УЗНАГАРОДЫ НАСТАЎНІКАМ

14 кастрычніка з нагоды Дня настаўніка ў Чаромхаўскай гміннай зборнай школе адбылася сустрэча з кіраўніцтвам гміннага камітэта ПАРП і гміннай управы. Вучні ўручылі сваім педагогам шмат кветак.

Настаўніца Ніна Янчук атрымала грашовую ўзнагароду Міністра асветы III ступені, а Галіна Міхальчук — грашовую ўзнагароду беластоцкага куратара.

(ус)

ГЛЯДЗІШ НА ЧАЛАВЕКА...

...здаецца, нічога ў ім надзвычайнага. А ўсё такі розніцца ад іншых людзей. Гаспадар, пісьманосец і карэспандэнт. І хто ж гэта? Мікалай Панфілюк з Дубіч Царкоўных. І як прымірыць стольні абавязкаў? Гэта вельмі проста, трэба толькі хацець.

І мне здаецца, што піша ён цяпер цікавей. Вядома, што і разумнай галаве здараецца памыліцца, але я вельмі люблю чытаць артыкулы Панфілюка. А што мне яшчэ ў гэтым чалавеку падабаецца? Сумленна выконвае свае абавязкі пісьманосца. Дождж не дождж, а газета ёсць. Трэба больш такіх пісьманосцаў.

Можа не зусім па-беларуску я напісала. Правільна — лістаносца. Але ці ж гэта не ўсё роўна...

Мар'я Пень

Ад рэд. Усё роўна. А ўсё ж такі хочацца ў пахвалу вам сказаць: цудоўная беларуская прапанова, у як найбольш беларускім духу гэты ваш „лістаносец“!

ЯК ЛЁГКА НАБІЦЬ КІШЭНЮ?

Пайшла ў нас такая мода, што на ўсялякія „святы“ і „дні“ даюць кветкі. Я не за тым, каб іх не даваць „святкуючаму“. Але ці ёсць увогуле нейкі рассудак даваць 40-50 кветак, за якія сябры заплацілі нпр. 40 штук × 25 зл. = 1 000 зл.! Кветкі звянуць і іх выкінеш, а гандляры набіваюць лёгкім спосабам кішэні.

Іван Кірызюк

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

У Сямяцічах „Аўтасан“ ПКС на пераходзе для пешаходаў забіў на месцы жанчыну.

У вёсцы Рыбакі, гміна Монькі, шафёр трактара падвозіў нейкіх пасажыраў. На няроўнай дарозе страціў панаванне над трактарам, у выніку з трактара ўпаў чалавек і трапіў пад колы. Быў забіты на месцы.

У вёсцы Сякеркі таварны „Стар“ падбіў чалавека, які ішоў дарогай. Чалавек памёр.

ШТО РОБЯЦЬ ГАСПАДАРЫ?

Гаварылі мы з Грышам Назаруком.

„Не ведаю, чым я розніцца ад іншых людзей. Часта незнаёмыя людзі пытаюць мяне: хто вы? Кажу ім: я гаспадар. Розныя бываюць рэакцыі на гэта. Вы гаспадар? Рукі ў вас чыстыя. А адкуль узялося такое паняцце, што гаспадар абавязкова неахайны? Чаму ж людзі не разумеюць, што даўнейшы падзёншчык, а сённяшні земляроб — гэта вялікая розніца.

Пытаецца мяне жанчына з Гайнаўкі: хто вы? Я гаспадар. — Значыць вы нідзе не працуеце?“

І чаму яна так сказала? Ага, ужо знаю... калі тых ці іншых тавараў у краме мала, то, здаецца, людзі думаюць, што мы, сяляне, нічога не робім.

Мае даражэнькія! На гаспадарцы трэба працаваць, ды яшчэ як! Грыша Назарук (што на здымку), адзін з лепшых гаспадароў з вёскі Ягаднікі: „Быць гаспадаром — гэта быць сторажам, механікам, будаўніком, праектантам, юрыстам, меліяратарам, нават канструктарам. Трэба мець многа ведаў і так гаспадарыць, каб не было затрат“.

Я вельмі ўдзячна вам, Грыша Назарук, што памаглі мне адказаць на гэтае пытанне, вы можаце яшчэ больш сказаць на тэму, што робяць гаспадары, бо вы ж ужо спецыяліст у гадоўлі авечак.

Мар'я Пень

ЯК У ОРЛІ КУПЛЯЮЦЬ ЛЁН

Сёння прыводзім два артыкулы нашых карэспандэнтаў на адну тэму. Датычаць яны працы пункта скупкі ільну ў Орлі. Артыкулы друкуем без змен. Справа здаецца вельмі важнай, паколькі скупка ільну ў Орлі, згодна з абодвума лістамі, гэта проста скандал.

*

Многія з сялян сяла Крывяцічы ў гэтым годзе маюць клопаты з пастаўкай кантрактаванага ільну. Менавіта: Будко Уладзімір, Дзюбанос Васіль, Мураўка Мікалай, Бобік Іван, Чыквін Віктар і іншыя не могуць здаць ільну ў Орлі, бо не хочуць яго прыняць. Тлумачаць у Орлі, што ён не зусім сухі.

Сяляне з свайго боку кажуць, што дырэкцыя бельскай рашарні проста насмейваецца з іх, бо лён добрай якасці, а што не зусім сухі, дык дзе ж селянін можа яго высушыць? На печы? Без вугалю? Лён будуць прымаць у Орлі да 30 X 80 года (як бачыце, матэрыял даем пасля гэтага тэрміну, але проста хочам прадставіць сітуацыю, якая існавала ў Орлі).

Тыя, у каго ільну не прынялі, пасля 30 X 80 вымушаны будуць выкідаць лён у хлявы і падсцілаць ім жывёлу. Я думаю, што так не павінна быць, што дырэкцыя рашарні ў Бельску мае абавязак прыняць лён. Гэта ж такі самы абавязак, як для сялян вырошчваць яго. Сяляне сёл гміны Орля чакаюць канкрэтных рашэнняў у гэтай справе.

Іван Кірызюк

*

Працаўнікі скупкі ільну ў Орлі! Як вам не сорамна высылаць старэйшую жанчыну, каб ішла вам па паўлітра? А во яшчэ як здарылася: мама з гэтым ільном паехала, а грошы ў хаце засталіся. І вось якая выйшла сітуацыя: жанчына, якая ўжо некалькі год гарэлкі ў рот не бярэ, хадзіла і на гарэлку грошай прасіла!

А як вы ацанілі лён — прадукт маёй працы? Чаму ў інструкцыі напісана, што калі лён звыш 60 см — гэта другі гатунак, нягледзячы на колер. А да якога гатунку вы мой лён залічылі? Я ведаю, вы так навучыліся, як аднаму напісаць лепшы гатунак за нішто, то іншаму за штосьці трэба даць менш. Пазбудзецеся хутка добрых вытворцаў ільну. Тыя, што застануцца, напэўна не захочуць аддаваць прадуктаў сваёй працы дарма. Я збожжа буду сеяць і хлеб будзе. А вы павінны падумаць, што заўтра будзеце рабіць. На тэму скупкі ільну ў Орлі я многа магла б сказаць і скажу, калі пракуратура захоча гэта ведаць.

Мар'я Пень

ПРАРОК АБО ЦАЛАВАЦЬ ЦІ НЕ ЦАЛАВАЦЬ

З гэтым прарокам, як яго М. Панфілюк назваў, то і мне давялося мець нешта супольнае, хоць у прароцтвы я не веру. А здарэнне было такое. Расказвае дзяўчо.

Нейкі дзядок з невялікай сівой барадкай, у вопратцы чыгуначніка, спаткаў мяне на чыгуначнай станцыі ў Бельску і кажа: чаму ты, дзяўчо, носіш акуляры? У мяне слабыя вочы, сказала я. Я табе іх замоўлю і будуць здаровыя, кажа дзядок.

І нешта прамармытаў пад носам, даў пацалаваць драўляны крыжык з жалезнай фігуркай і загадаў зняць акуляры. Мабыць, вочы ўжо здаровыя сталі. На жаль, я па сённяшні дзень нашу акуляры, прыпісаныя лекарам, вядома, акулістам, і з'яўляюся вучаніцай III класа пачатковай школы. А спамянуты крыжык цалуюць усе, хто паверыць „дзядулі“. Цалуюць хворыя і здаровыя, дарослыя і дзеці. Які вынік гэтага цалавання, самі асудзіце.

В. Семянюк

РАЗУМНЫМ ЛЕПШ БЫЦЬ ПЕРАД ШЛЮБАМ, ЧЫМ ПАСЛЯ

Многа цяпер пішацца ў „Ніве“ аб дрэнных мужах, асабліва моцна грыміць Цётка Мальвіна. Што ж, сказаць, што ўсё тое, аб чым пішацца, — няпраўда, не магу. Ёсць многа такіх мужоў, якія не дбаюць пра свае сем'і, п'юць закаранела гарэлку, шукаюць палюбоўніц і г.п. Але не магу сказаць, што ўсё гэта дзеецца без віны жонак. Прычыну сямейнай нязгоды, думаю, трэба шукаць яшчэ да таго часу, пакуль дзяўчына і хлапец стануць жонкай і мужам.

Вось разгляну́ўся я па сваёй Белавежы. Жыве тут некалькі дзяўчат (малазначна, ці яны радавітыя белавежанкі ці прыезджыя), якім я не заваражу шчаслівага сямейнага жыцця. Чаму? Гэтыя дзяўчаты гарэлку п'юць амаль штодзень. Хлопцы за імі не ходзяць, яны за хлопцамі бегаюць. Хлопцы ведаюць, што з такімі дзяўчатамі няма чаго звязвацца, але калі такая дзяўчына лезе проста ў рукі і калі яшчэ хлопец сам падвыпіўшы, то чаму ж не? Калісь там дзяўчына абавязкова зацяжарыць. І тады што рабіць? Найчасцей хлапец жэніцца, але жэніцца выключна для дзіцяці. Жонка яму не мілая ад першых дзён. Мае да яе жаль, што такім спосабам надзела яму пярсцёнак на палец. Пачынае ўсведамляць сабе, што занадта разгуляўся са сваёй „каханай“ і што яго, апрача дзіцяці, з ёй нічога не звязвае. Паяўляюцца сваркі, позняе вяртанне дамоў, слёзы і г.д. У Белавежы ёсць ужо пару шлюбных пар, якія звязаліся такім чынам. Рыхтуюцца наступныя.

Шмат жанчын скажа тут, што ёсць якраз наадварот. Гэта хлопцы бегаюць за дзяўчатамі, атуманьваюць іх, абяцаюць залатыя горы і лгуць ваўсю, каб толькі магчы пагуляць з імі. А калі гульні зойдуць так далёка, што дзяўчына зацяжарыць, тады яны выяўляюць свае сапраўдныя намеры.

Згода, бывае і так. І нават часцей, чым першага варыянту. Але і ў гэтым другім выпадку нішто і ніхто не звальняе дзяўчыны ад мыслення. Якія сапраўдныя намеры мае хлапец, разгадаць дзяўчыне не цяжка. Ёсць многа спосабаў праверкі мужчынскіх пачуццяў і намераў. І мне здаецца, што кожная дзяўчына і ў кожным выпадку павінна такім спосабам карыстацца. Бо сямейнае жыццё закладаецца не на два ці тры гады, а на некалькі дзесяткаў гадоў. Такая сур'ёзная „інвестыцыя“ патрабуе вялікай разважнасці ў абодвух „інвестараў“. Пагоня за мужам, распальваная страхам перад старадзявоцтвам, найчасцей мае сумны эпілог.

Цётцы Мальвіне прапаную развесціся з мужам. Яна шчасця з сваім „шлюбным“ у далейшым жыцці напэўна ўжо не знойдзе. Мёўшы свабодныя рукі (а дакладна — пусты палец) можа яшчэ знайсці сабе сапраўднага прыяцеля, з якім пойдзе шчасліва па дарозе жыцця, якая ёй яшчэ засталася. А калі такога прыяцеля не знойдзе, то думаю, што ўсё такі адной будзе спакайней жыць.

П. Байко

Тамаш Кірылаў, Легніца. У Варшаве адбылася сустрэча роду Кузміч (наш карэспандэнт у свой час паведамляў аб ёй французскаму прамысловаму дзеячу, які выводзіцца з Кузмічоў і які шукаў свайго роду на Беларусі). З усяе Польшчы з'ехалася звыш 150 Кузмічоў. Архіўныя доследы паказалі, што род Кузмічоў выводзіцца з Вялікага княства Літоўскага, бо на той тэрыторыі ёсць мясцовасць Кузмічы, недзе пад Баранавічамі. На сустрэчы прысутнічалі таксама Кузмічы з вобласцей Гродзенскай і Брэсцкай. Адна з удзельніц, пані Гертруда Саладуха (дзявочае Кузміч), сказала мне: „Самы дарагі той куточак, дзе завязвалі пупочак“. Многія гаварылі, што вельмі ахвотна едуць у водпуск на зямлю сваіх продкаў. Я таксама, згодна з праграмай, меў выступіць, вельмі баяўся, але мне ўдалося добра. Падкрэсліў, што наш абавязак утрымліваць сардэчную дружбу з Беларуссю і любіць яе. Пасля афіцыяльнай сустрэчы вечарам адбыўся банкет. Гасцей прымаў сам французскі Кошмік. Я заспяваў „Кракавячка“ Манюшкі (Манюшка з Беларусі), дзве французскія песні і нашую „Лявоніху“. Госці далі мне бурныя апладысменты.

У мяне ў апошні час многа работы. Капаю агарод і парадкую кусты парэчак і агрэсту. Люблю гарод, я ж мужыцкі сын. У мяне вялікая карэспандэнцыя і пішу наступную кніжку. Жонцы таксама памагаю рабіць пакупкі. Калі пішу гэты ліст, лістаноша прынёс мне „Ніву“. Адразу яе прагляну. З хваляваннем і ўдзячнасцю прачытаў заметку В. Семенюка „Пра Тамаша Кірылава“. Вялікае вам дзякуй, дарагі сябра Семянюк, за тое, што помніце мяне і ўспамінаеце добрым словам. Цешуся з карэспандэнцыі Ф. Берніковіча. Тая „Французская гара“ была ў Глыбоцкім павеце. Спадабалася мне таксама карэспандэнцыя Г. Мароза і М. Панфілюка. З водпуску на Беларусі я прывёз многа арэхаў, якія назбіраў з жонкай. Грыбоў у нас не было, бо занадта мокра. Кланяюся ўсім карэспандэнтам.

І. Міско, Слонім. Даўно не пісаў у рэдакцыю. Усё чакаў абяцанага зборніка вершаў І. Баравік. А ў вас ужо выйшаў альманах „Белавежа“. Што ж, зноў прашу: прышліце, калі ласка. І наогул усё новае накіроўвайце мне, буду вельмі ўдзячны і буду неяк разлічвацца. На гэты раз пасылаю вам выбраныя творы Гальяша Леўчыка „Доля і хлеб“, а таксама „Паэтычны слоўнік“ В. Рагойшы.

Чаму замоўк дзядзька Квас?

Ад рэд. Выслалі мы вам цяпер разам з „Белавежай“ і зборнік вершаў І. Баравік. А за кніжкі, якія вы прысылаеце, сардэчна дзякуй, бо кніжак беларускіх нам трэба і трэба. Пра дзядзьку Кваса не адзін вы пытаеце. У яго вялікае гора. Але мы верым, што дзядзька Квас яшчэ вернецца на старонкі „Нівы“.

Іван Голец, Волька Выганоўская. Прачытаў я „Ніву“ ад 19 кастрычніка нумар 42. Там было паведамленне Акруговай камісіі даследавання гітлераўскіх злачынстваў у Беластоку, дзе ўспамінаецца пра некаторых былых палітычных вязняў. Мне вядомы з нашай вёскі Сцяпан Васілеўскі, а таксама яшчэ адзін. Наш Сцяпан Васілеўскі сядзеў у турме ў 1934-1936 г. за прыналежнасць да Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, за падпольную работу. Цяпер ён пражывае ў БССР. Адрас мне вядомы.

Ад рэд. Мы ваша пісьмо накіравалі па адрасу. Дзякуем, што вы адгукнуліся. Гэта вельмі важная справа.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ДЫЯЛОГ

— Ты чаму гэта, целяпень, сёння на семнаццаць мінут пазней з работы прыцёгся?

— Ды я... — баязліва паглядаючы на мажную палавіну, целяпень паказаў на сумку з прадуктамі.

— Пэўна, стаяў, разявака, ды ўступаў чаргу жанчынам?

— Ды я...

— А можа, ужо, салапендра, кралю сабе завёў? Няхай толькі пачую што, дык галамоўзу тваю растаўку!

— Ды я...

— Ведаю, што не асмелішся. Куды табе, хлюпік няшчасны!

— Ды я...

— Хаця ў вас жа там амуры круцяць! Расказвала суседка, што муж вашай сакратаркі застаў яе і начальніцкага шафёра адных у пакоі.

— Ды я...

— Не бачыў і не чуў нічога, цяцера глухая.

— Ды я...

— У другіх муж як муж. Ён табе прыйдзе з работы, усё раскажа. З авансу калі-некалі кілішак возьме, пагаворыць з жонку. Усё ж нейкая навіна. З такім і жыць весялей.

— Ды я...

— Маўчы ўжо, мямля! І пагнаў жа мяне д'ябал выходзіць за такога! Лепш бы ў дзеўках звекавала. Хіба я жыву? Адны пакуты.

— Ды я...

— Ды я, ды я! Задзякаў, як індык. З табой жа ні пагаварыць, ні ў госці схадзіць.

— Ды я...

— Ой, порхаўка гнілая. Замарылася я з табой. Сілачкі больш няма. Пайду адпачну ля тэлевізара. А ты, качарга крывая, станавіся ля пліты і хутчэй вячэру ладзь!

— Ды я...

І целяпень, разявака, салапендра, хлюпік няшчасны, цяцера глухая, мямля, індык, порхаўка гнілая, качарга крывая, абрадаваны заканчэннем дыялога, мышкай шмыгнуў на кухню.

М. Міцкевіч

НІЎКА

ДОБРЫ БРЫЛЬ БЫЎ

Было гэта летам. На мі... жы, каля садка, стары-ста... ры дзядуля варыў кашу.

Падбягае да яго суседа... хлопчык.

— Дзядуля, — шчабеча хлопчык, — а чаму вы так... зажураны?

— Ды брыль прапаліў, — адказвае дзядуля. Памаўча... і сумна дадаў:

— Добры брыль быў! Га... доў дваццаць новым насі... ды і старым ужо столькі ж... нашу.

ЦІ БУДЗЕ БУРА?..

Кастусь збіраўся шмыг... нуць з хаты. Глядзіць у ак... но.

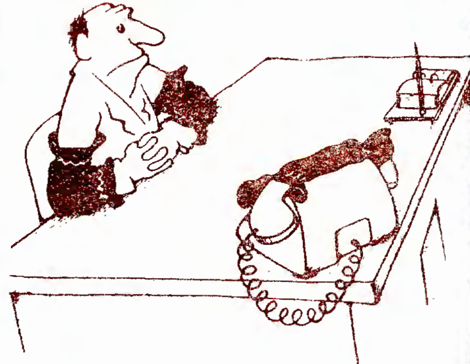
— Відаць, сёння ноччу будзе бура, — кажа жонцы...

— Калі рана прыдзеш цвярозым, то не будзе, — адказвае жонка.

ВЕРХ РАССЕЯНАСЦІ

— Што такое верх рассе... янасці?

— Калі муж прывозіц... жонцы з камандзіроўк... бранзалет, а прыяцельніц... — свае брудныя кашулі.

Без слоў.

МІНІВЕРШЫ

ПЛАНАВАЛІ

Як планавалі — быў размах
На сховішча і добры дах.
Спрачаліся, пісалі многа...
Папера ёсць, а больш нічога.

У. Праўасуд

Курʼёзы

ШТРАФ ДЛЯ „ІКАРА“

Хто возьмецца сцвярджаць, што часы Ікараў мінавалі? На аэрастатах, шарах і іншых лятальных апаратах — на чым толькі ні падымаўся чалавек у паветра за апошні час. Не так даўно пералёт на арніптоптары — лятальным апараце, які прыводзіцца ў рух рукамі, праз вяршыню Сан-Гатард у цэнтральнай Швейцарыі зрабіў саракагадовы Марка Брогі. На фінішы адважнага „летуна“ сустракалі радасныя гледачы. Зусім іншы прыём, аднак, аказалі яму ўлады — штраф у памеры 20 тысяч фунтаў. Паводле паведамлення газеты „Інтэрнэшнл геральд трыбюн“, чыноўнік швейцарскага федэральнага бюро грамадзянскай авіяцыі так абгрунтаваў гэта рашэнне: „Калі мы своечасова не прымем адпаведных абмежавальных мер, то ў неба будзе поўна такіх, як Брогі“.

СЮРПРЫЗ ЭМАНСІПАЦЫІ

Егіпецкім жанчынам яшчэ далёка да роўнасці ў правах з мужчынамі. Але асобныя прадстаўніцы „прыгожага полу“ ўжо ні ў чым не ўступаюць мужчынам. У каірскім раёне Матарыя карыстаўся поспехам і славай шэйх Мухамед — лекар душ і цела ў людскіх. Хворых ён лячыў „лекавым“ зеллем або „гаючымі“ талісманамі, тым, хто трапіў у бяду, даваў „каштоўныя парады“ — за грошы, зразумела. Шарлатана доўга не чапалі. Як потым высветлілася, яго апякалі два высокапастаўленыя дзяржаўныя чыноўнікі. Калі ж, нарэшце, паліцыя па патрабаванню падманутых кліентаў з'явілася арыштаваць „шэйха“, то ў час кароткай бойкі вусы і барада лекара раптам адваліліся, і перад паліцэйскімі паўстала жанчына.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Пошта наша, на жаль, часам пра... цуе вельмі нядбайна.

— Чаму вы так мяркуеце?

— Муж прыслаў мне паштоўку з Філадэльфіі, дзе ён знаходзіцца па справах, а на пошце на ёй чамусьці паставілі штэмпель Чыкага!

*

Экзаменуюць кандыдата на пасаду памочніка дырэктара.

— Уявіце сябе, — спыталі яго, — што вы едзеце ў двухмесным машыне і бачыце на шашы трое людзей, якія просяць забраць іх з сабою: гэта ваш шэф, пажылая дама і прыгожая дзяўчына. Каму вы аддасце перавагу?

— Я выйду з машыны, аддам ключы шэфу, каб ён мог даставіць пажылую даму па прызначэнню, а сам застануся з дзяўчынай.

*

Хенрыксен пазваніў па тэлефону шэфу і сказаў, што ў яго ларынгіт і ён не зможа прыйсці на работу.

— Калі ў вас ларынгіт, то чаму вы не шэпчаце, а гаворыце так голасна? — падазрона спытаў шэф.

— А дзеля чаго я павінен шаптаць? Я ж не раблю з гэтага ніякага сакрэту.

РАЗВУЧВАЕМ БЕЛАРУСКІЯ ПЕСНІ
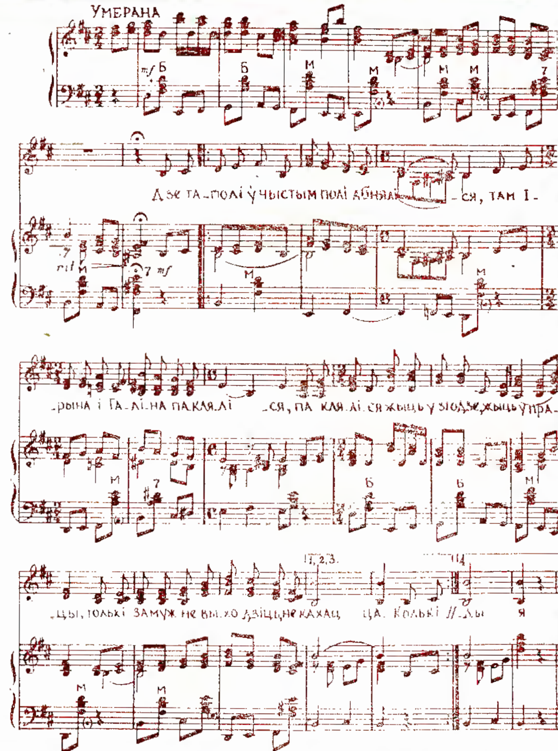
ДЗВЕ ТАПОЛІ

(Песня для жаночага ансамбля з баянам)

Словы А. Ставера
Музыка Я. Ціхановіча

Дзе таполі ў чыстым полі абняліся,
Там Ірына і Галіна пакляліся.
Пакляліся жыць у згодзе, жыць у працы,
Толькі замуж не выходзіць, не кахацца.
Колькі разам песень звонкіх праспявалі.
Але клятвы ўсё ж сяброўкі не стрымалі.
У Галіну Стась вясною закахаўся, —
Хлопец добры — і самой ён спадабаўся.

А у летнюю часіну, на Купала,
Янку горача Ірына пакахала.
Неўзабаве пасля жніва, у нядзелю,
Адгулялі мы шумліва два вяселлі.
Дзе таполі ў чыстым полі абняліся,
Там дзве пары у каханні пакляліся.
Дні праходзяць, дні адходзяць залатыя.
Ой, прыгожы! Ой вы, годы маладыя!

НЕ ПАВЕРЫЦЬ

З грузавой машыны на легкавую ўпала дрэнна замацаваная калодка. З пашкоджанай машыны выйшла жанчына і расплакалася:

— Мой муж ні за што не паверыць, што дрэва наляцела на мяне, а не я на дрэва.

Пастаяць за іншых ён ахвотна згаджаўся толькі ў чарзе за півам.

Пара ўставаць!

ЛЮДЗІ БРАХАЦЬ НЕ БУДУЦЬ

— Ты чуў, — кажа Мікола, сустрэўшы Пятра, — у нашага дырэктара з Ганнаю — шуры-муры...

— Адкуль ты ўзяў? — здзівіўся Пятро.

— Людзі кажуць.

— А ты, Мікола, заўсёды ў чуткі верыш?

— Вядома! Людзі ж брахаць не будуць. А што?

— Ды нічога... Кажуць бо людзі, што ты, Мікола, — як баба базарная.

І ў свеце жывёл мы павінны паводзіць сябе пачалавечаму.